ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4824 — 1901 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 21/3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1902 — ՈՒՐԲԱԹ — 23 ՐԱՄԱԶԱՆ 1319 — ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4824

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Գալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 փարա մէջ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան	140	ղրշ.
» » » » վեցամսեայ	70	»
» » » » եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	80	ղրշ.
» » » » վեցամսեայ	40	»

Գրամի փոխարէն դրաքոյի փաթոյի մէջ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխարէն 100 դրուշի հաշուով։

Սեղանաւոր գրաստարի ծախքը գրասենեակս կը վճարուին։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան։

ԱՌՏՆԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Կարնոյ երկրաշարժէն տրկածեալներուն ի նպաստ՝ դպրոցական տղոց նուիրատուութիւնները ո՛րքան ալ փոքրիկ գումար մը կը կազմեն, ամէն կողմէ հասցուած նպաստներու գումարին քով, մասնաւոր ուշադրութեան մը արժանի են ի-րենց բարոյական նշանակութեամբը։ Օրինակը Բերայի Էսքեան վարժարանէն տրուեցաւ ու իր հետեւողները ունեցաւ Թաղային քանի մը վարժարաններու մէջ, և հիմակ ալ գաւառային դպրոցներէ արձագանգներ կը հասնին, թէ աղաքներն ալ ինքնաբերաբար ուղած են իրենց մասնակցութիւնը ունենալ դիւութեան այս գործին մէջ։ Եւ ապահովապէս, իրենց հասակակից Կարնեցի եղբայրները, երբ Գոլսոյ թերթերէն կամ իրենց ծնողաց բերնով իմանան հեռուէն տրաբաշխուող այս կարեկցութիւնը, նիւթականին տաքած սիրտնանքէն աւելի՝ դերազանց հրճուանք մը պիտի զգան սրտերուն խորը,—հոգեկան բան մը որ չի բացատրուիր և որ ամէնքս ալ քիչ շատ զգացած ենք մեր աղաչութեան օրերուն, երբ ընկեր մը ձեռք կարկառած է կամ անոյշ խօսք մը ուղղած մեզի որ և է առթիւ։

Սրտի հաղորդակցութեան կապ մըն է այս համեստ նուիրատուութիւնը, որ բարիք ընելու վարժութիւնը կուտայ ուներորդին և ինքզինքը լքեալ չզգալու գոհունակութիւնը՝ տղաքին։

Դաստիարակութեան գործին մէջ, ամէնէն աւելի տեղի մաքու ունենալիք տեսակէտ մըն է ասիկա, որ կանոնագրով չի սահմանուիր ու գրի չառնուիր։ Բայց շա՛տ մը վարժութիւններէ աւելի օգտակար է՝ աղուն ապագային համար։ Նախանձի, բամբասանքի, զիրար չի քաշելու, զիրար այտանելու տխուր օրինակները զրոս կը տեսնենք ընդհանրապէս մեր մէջ, մեր շուրջը, մեր է՛ն զարգացած հաշուող դասակարգերուն մէջ, ինչ մթնոլորտ մը կը ստեղծեն նորահաս տղաներուն համար, եթէ անիկա արդէն իսկ նախապատրաստուած չըլլայ զղուելու այդ երեւոյթներէն, եթէ իր մանուկ հասակէն մաքով ու հոգիով պատուաստուած չըլլայ այս վարակումին դէմ։

Կեանքի նիւթական պայմանները իրենց արգաթայում նկատել ուզող այն կարգ մը մարդերը՝ որոնք մրցումը ատելութեան կը փոխեն, կարեկցութիւնը անհամաձայնութիւնը՝ խուլ պայքար, և ձեռնարկի մը յաջողութեան էն դիւրին միջոցը համանման ձեռնարկի մը կործանումին մէջ կը փնտռեն, ի՛նչ ազնիւ ներշնչում պիտի կրնային տալ հասնող սերունդին, որ անդգալաբար կը խառնուի այդ կեանքին ու կը թրծուի այդ ոգով բարքերով։ Գունէ դիտնային զղջումները դեռ ու հեռու պահել այս ցուցադրութիւններէն։

Մեր դպրոցներուն մէջ աղաքներ կան, որոնք խեռ աչքով կը նային իրարու, ոբովհետեւ դուրսը իրենց ծնողքները չեն բարեւեր զիրար։ Կան որ վարժապետին գլուխը կը տանին ըսելով—«Ռոզի ընկերս մեկնեց Թափեց, գիրքը պատռեց»—իրենց այդ ընկերը յանդիմանուած տեսնելու ըզձանքով մը։ Ուրիշներ, որոնք իրենց բարձրագոյն Թիւ մը տանելէն աւելի՝ իրենց չարտրած մէկ ընկերին տարին Թիւ մը տանելուն կը սպասեն։

Ինչպէ՞ս բոյն դրած են այս ունակութիւնները իրենց մտաղ սրտերուն մէջ։ Մեղքը աղաքներո՞ւն է թէ տարիներունկամ ծնողքներուն։ Շատ քիչ են անշուշտ տասնեակները, բացառութիւններ գրեթէ, բայց վերջապէս կան։

Կանուխէն տրմատախիլ ընելու է այդ բնազդները, վեհանձնութեան ներշնչումովը։ Այն տարիքին, ուր վեհանձնութիւն բառը իսկ թեսեւս անհասկնալի է տղուն համար, բաւէն առաջ կարելի է իմաստը հասկցնել, ոգիին թափանցել տալ, մանկական զգայի պատմութիւններով, ընտանի խրատականներով։ Ի՞նչ օգուտ տղան պատժելէն։ Աւելի օգտակար չըլլա՞ր զգացնել անոր բարիին հեշտանքը, ընկերոջը օգնելու հաճոյքը, գձձութիւններէ խորշելուն ի՛նչ ազուոր բան ըլլալը։

Վերջերս, Ֆրանսերէն օրաթերթի մը մէջ,—քաղաքական լուրջ օրաթերթ մը,—աշխատակից մը գլուխ մը բացած էր՝ «Զգայի հերոսները» վերնագրով, որուն առաջ օրը օրին կը պատմէր իրական կեանքէ առնուած դէպքեր՝ մանուկներու անձնուիրութեան, կարեկցութեան, ընկերասիրութեան։ Տեղ մը՝ տասը տարեկան աղայ մը էր որ վառարանին վրայ բնկած իր զգայի քոյրը ազատելու համար՝ իր հագուստները կը բռնկնէր ու ձեռքերը կ'այրէր։ Ուրիշ տեղ մը՝ պատանի մը որ առուակին մէջ կը նետուէր, խրոշ դուրսելու վտանգին մատնուած իր մէկ ընկերը ազատելով։ Բարեգործութիւնն ալ իր բաժինը ունէր լրագրական այդ գլուխին տակ։

Եթէ «Զգայի բարեգործ»ներու մասնաւոր գլուխ մը ունենային մեր լրագրութեան մէջ, Կարնոյ երկրաշարժէն տրկածեալ աղոյ հեռուէն օգնութիւն ձեռք կարկառող դպրոցականներուն պարգան իր արժանաւոր տեղը պիտի ունենար առնոր մէջ։

Տ. Ա.

ԶԻԿԶԱԿ ՆՕԹԵՐ

«ԾԸՐԻԱԿԱՑԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴ»...

Անո՛ր համար հաւատալի է պատմութիւնը, որովհետեւ... վարժապետի մը մաքին սատեղծագործութիւնն է ան։

Բաւական ինքնատիպ, զուարթալի, կուշտերէն խնդացնող սատանայութեան մը պատմութիւնն է ընելիքս, որ ի՞նչ պէս յատակ ցոյց կու տայ թէ վարժապետի մը միտքը երբեմն ի՛նչ մուկի խելքեր կրնայ յղանալ, երբ նեղ ծակ մը ներկայանայ անցնելիք։

Գիւղի գլխու կուտան, շատ մը կը մտածեն, ու իրենցմէ մէկը սուտ հիւանդ պատկեցնելու վճռական եղրակացութեան կը յանգին։

Անկողին մը ձգելով, մէկը կը պառկեցնեն իրենց մեծ ազէկը, Վարդուկը, որուն քիթէն պզակի հարբուխ մը կախուած է եղեր արդէն։

Հիւանդին քով կը շարեն քացախի սամաններ, թաց լաթեր, և ասոնց նման քանի մը յարակից պիտոյքներ։

Ու վարժապետը, այս եղական գիւղին վրայ խնդումէն խեղճանալէն, ցատկռտելով, Աղքատախնամին տեսնակը կը վազէ, բժիշկ մը խնդրելու համար, իր ծանր հիւանդին։

Բժիշկը կուգայ, կը քննէ, կը զննէ, և իրաւ է որ հիւանդին վրայ ծանր հանգամանք մը չի գտներ, բայց վերջապէս կասկածելով անոր ճուռալու, ճղալու ձեւերէն, առանց դեղի ալ չի ձգեր հիւանդը։

Դեղը իրեն հետ կը բերէ նաեւ,—հարկաւ վարժապետին դիմումին վրայ,—օրական օխա մը կաթի, միսի և հացի առնիկը, որով սանկ ու նանկ ապրուորիւ կը սկսին վարժապետին սովալուկ ճարպուկները։

Այնչափ կը հաւնին դիւաբնուն,—և հիւանդն ալ անանկ մը կը սիրէ անկողինը որ,—Վարդուկը տեղէն չեն խախտեր, օրէ օր նոր տկարութիւն մը ուելցնելով անոր վրայ, ու այդ տկարութեան հետ ալ, հիւանդին... սնունդի ուզիկը։

Ասանկով, վարժապետին սովալեալ տունին վրայ խաղաղիկ շենք մը կ'իջնէ, ու տունը այսպէս Աղքատախնամին գանձանկէն փոռուորապէս ապրելու ճամբան ձեռք կ'առնեն։

Չեմ գիտեր թէ այդ ընթացքը տակուներն կը շարունակուի՝ թէ օշ, բայց տեսնողները գիտեն թէ, վարժապետին դէմքին վրայ ուրախութեան տանկ նշոյլ մը կը փայլի որ, մարդ չհաւատար անոր տղային ուսուցիչ մը ըլլալուն։

Քիչ մը խելքի մօտիկ չերեւար պատմութիւնը։ Չէ՞, բայց... կոթնվաճառը ու հացագործը գիտեմ, ու եթէ կ'ուզէք... ուրիշ դէպ կօրէն ալ։

Փիլիսոփայական խորհրդածութիւններու պէտք չկայ, մէկը կամ միւսը յանպատրաստ բանելու համար, այս գործին մէջ։ Բայց պէտք չէ մոռնալ որ, թշուառութիւնը ամէն բան ընել կու տայ, ո՛վ երբանիկ քաղաքացիներ, որ աղքատին վի ճակէն չէք հասկնար։

Ինքնասիրել ու եղական եղելութիւն մը պարզապէս, ու այդչափ։

ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

ՄԿՐՏՈՒՉ ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ

Երբեք հանդիպա՞ծ էք այնպիսի ուսուցիչ երբ, որոնք անցեալ երկաբաթեայ գործունէութիւն մը բոլորած՝ ալ ես կ'ուզեն հանդիպիլ։ իրենց ապրած իրաւունքն է այդ հանդիպումը, ուր քաղաքիկ յիշատակներու չրջանը կը սկսի։

Սերունդներու միտքը դարձնելու համար մաշեցուցած են իրենց սիրտը։ բարոյական չինուածքէն բան մը պատուաստուած են անոնց նկարագրին։

Ու այսօր խնկելի ծերունիներ դարձած՝ ամէն կերպով առիկայ կ'ըլլան երիտասարդութեան։

Արդ խոնջած ալեզարդներէն է Մկրտիչ էֆ. Կիւմիւշեան։

Ո՞վ է ասոր Թէ ուսուցչութիւնը ապերախտ ասպարէզ մըն է, գէթ բարոյական։ տեսէք անոր սերտիւ հեւերուղ Կիւմիւշեան ի՞նչ սէրեր չունեցած է իր շուրջը։

Փո՞ղոց է ապրիլ. խելանի աշակերտներու մէջ, որոնք աշխոյժ և Թուչուն նայուածքներ կը յառեն վրդ. հմուտ Թենէդ հմայուած՝ սուր մաքով կը լրուին՝ առողջ գաղափարներդ Թակարդելու համար։ և ապեր բուսութիւնդ ճանչցած հաղորդ կ'ըլլան հոգիիդ խորքներուն և կը կազմեն հոգեւոր ազգականութիւն մը, ուր սիրտերը կը խօսին։

Կիւմիւշեան ապրած է ասանկ միջավայրի մը մէջ, հոն գտնելով հաճոյք և հրապոյր։ Իր ըղձակէզը եղած է ամէն բանէ առաջ մարդը պատասխանել, և յաջողած է այս աշխատութեան մէջ։ Իսկ Սամարիոյ, Գուսմարուի և Եէնիգարուի արդի սերունդին մէկ մեծ մասին Փրանսերէն սովորեցնողը ինք եղած է։

Բնաւ արատնչ չէ յայտնած իր ասպարէզին դժուարութենց հանդէպ։ Այսպէս կ'ըսեն բոլոր այն ուսուցիչները՝ որոնք սրտի պարտք կը համարին կրթել իրենց սանները, դասակները պիտի ըսէի։ պատասխանութեան այս վեհ գիտակցութիւնը կը բղխի սէրէ, որուն առաջարկ, որով մէկ ակնարկով, եթէ ուսուցիչը թէչ շատ իր գործին տէրն է, պիտի կրնայ կարեւոր գիտելիքները երկրորդականներէն ու երրորդականներէն որոշել։ Օրինակ, Խազազական ոգիկանութեան դասը ասանդելէն զատ, իբրեւ récit, երկրորդական գիտելիք պզակի տաներով մեծ ոգիկանութեան վրայ լրացուցիչ տեղեկութիւններ ալ (նոպատուներէն կանոնաւորութիւնը, խորութիւնը են.) տալեցուցած է։ Ասոր պէս բոլոր միւս դասերն ալ։

Շատ անգամ, գանգատուած է, նոյն իսկ տարիներ առաջ դումաքուած Ուսուցչական Ժողովներու մէջ դիտողութիւն եղաւ, չեշտուցաւ թէ տանեօք աշխարհագրութեան դասագիրքերը ասելի հատակագրքեր էին քան հիմնականները, դի խնամքով կ'ուսանդէին Բնական Աշխարհագրութեան մասը, դեր հիմա շատ երեսի վրայ կը Թողուն, այն եղանակութեամբ թէ գանոնք տեսած կամ սրված պիտի ըլլայ իրագիտութեան դասին մէջ։ Ասիկա զարգացէ՞ սիալ մըն է։ Իրագիտութեան դասի տան անկարելի է որ աշակերտը գէթ հարեւանցի գաղափար մը կը կազմէ ծովուն յատակին, գոյներն, ջուրերուն բարձրանալուն ասիճանին, խաղացքին, հոսանքներուն և ծովու բոյսերուն ու կենդանիներուն վրայ։ Ասանեան աշխարհագրութիւնը այս կէտերը նկատի առած է, որով արդարեւ գնահատելի գործ մը առաջ եկած է։ Բայց սա recherché համարուած աշխարհագրութեան դասագիրքերը։ մթնոլորտին, կլիմային մասին ոչ է գիտելիք մը չի կայ։ Այդպէ՞ս պիտի ըլլայ։ ընդհանուր դարգացման համար այդ գիտելիքները անհրաժեշտ չե՞ն, և Քաղաքական Աշխարհագրութիւնը ազուն ո՛ր սահման հասնելի պիտի ըլլայ, եթէ տանց տեղեակ ըլլար առաջուց։ Մեր ուսանողներուն ձեռքը գտնուած մէկ երկու կարգ աշխարհագրութեան դասագրքերով, ազգան աշխարհագրութեան մասին շատ անցուկ գաղափար մը կը կազմէ։ Աշխարհագրութիւն ըսելով տեսիկա կը հասկցնայ զարգացէ՞ քաղաքներու, գետերու, լիմներու չոր Թուագրութիւններ։ Ուղղը չի գիտեր թէ տանցմէ շատ աւելի պէտք ունի Բնական Աշխարհագրութեան երեւոյթներու ուսումնասիրութեան։ Ինչո՞ւ չգիտեն «կանոնաւոր, զարերական, փոփոխական, տեղական հովերուն ազդեցութիւնը, տեւողութիւնը և ժամանակը։»

Զեզի մանրամէտ մը պատմեմ։ Շատ անգամ հանդիպած եմ ազոց, նոյն իսկ երկրորդական կրթութիւնը ստացողներու, որոնք տեսակ մը կարծեն թէ հարեւային հով—լոռաս—ըսելով միտակ երկրագունդին հարաւային հովերը կը հասկցուին։ Դիտել տրուած չէ իրենց թէ ծովեզերեայ լեռները ի՞նչ դեր կը կատարեն հովերու ուղղութեան մէջ։ Եթէ Սեւ ծովու մէջ չի փչեր հարաւային հովը, պատճառը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ Սեւ ծովու հարաւային եղերքը գտնուած այն հսատաբեռ լեռները, որոնք կ'արգիլեն հարաւային կողմէն եկող հովերը։ Խանեան աշխարհագրութեան մէջ գէթ գիտելի տրուած է թէ ո՛ր սահման ազդեցութիւն մը ունին հովերու ուղղութեան՝ ծովեզերեայ լեռնաշղթաները։

Գիտենք արդէն որ անհատական պայմանները մեծապէս կ'ազդեն ազգաբանութեան վրայ։ Մէկ խօսքով՝ քաղաքակրթութեան ազդակները այն դասագիրքի մէջ մեծ խնամքով առաջ բերուած են։ Ազգագրական մասը որ շատ գիրքերու մէջ անտես առնուած է, ձոխ է հոս։ Ինչէ՞ն չգիտենայ աշակերտը թէ ո՛ր ցեղերն են որ աւելի աշխատասէր։ խելացի յիշատակ մը իսկ չպիտի ձգէ ձեր կեանքին մէջ...»

Ռէժիին դարձեալ չդատապարտեց այս նամակին։ Ցաջորդ օրը ուրիշ նամակ մըն ալ ստացաւ, որ սա բովանդակութիւնը ունէր։

«Ուրբաթ օրէն պիտի ամուսնացնեն ձեզ։ Դեռ չեմ գիտեր անունը այն մարդուն, որ ձեր ամուսինը պիտի ըլլայ... կ'ուզեմ որ մինչեւ վերջին վայրկեանը անիկա գոյութիւն ունեցած չըլլար ինծի համար... Եթէ ամուսնանամ, պիտի նշանակէ թէ դիս չէք սիրեր... Ձեր ամուսնութեան յաջորդ օրը եռեւնուդ պիտի գամ ու պիտի նախատեմ այն մարդը, որ ձեզ գողցաւ ինէ... պիտի մենամարտիս առնոր հետ։ կամ պիտի սպաննուիմ և կամ պիտի սպաննեմ... աւելի մեծ յոյս ունիմ որ պիտի սպաննեմ զայն։»

(Շարունակելի)

—)(62)(—

ԹԻՒԼ ՄԱՔԻ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՊՏՈՒՂԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԷՐՕՄԻ ՊԱՋԱՐԻՆ ԱՂՈՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

Ժ.

ԱՆՁԿԱԼԻՑ ԿԵԱՆՔԸ

Ցեռոյ նամակագիրը իր սէրը և յուսահատութիւնը կը յայտնէր, աւելցնելով թէ հակառակ ամուսնութեան առաջարկը ընդունելուն, չէր դադրած զինքը սիրելէ։

Ռէժին թեսեւս քսան անգամ կարդաց այս նամակը։ Թոյնը նորէն ներարկուեցաւ իր սրտին մէջ։ Իր նախին վիճակը վերստացաւ, այդ մարդուն անդիմադրելի զօրութեան տակ ընկճուած, Ջանաց պայքարիլ։ բայց չկրցաւ յաղթել իր սիրտին տիրապետող զգացումին։

Ցաջորդ օրը, Ռէժին աչքերը խոնարհեցուց քրոջը նայուածքին առաջեւ, որովհետեւ չզգաստիա ու անհանգիստ էր։ Ռօզ հասկցաւ։ վառնգը նորէն կը սպառնար և այս անգամ աւելի ահեղ կերպով։ Ո՛ւրկեմ կու գար և ի՛նչպէս։ հարցումներ, որոնցմով ի զուր կը շարչարէր միտքը։

Ռօզ առաջուան պէս բնաւ յայտնի չէր ըներ իր հակադրութիւնը, տառնց աչքէ կորսնցնելու քրոջը ամենափոքր շարժումները։ Մարիան կ'ըսէր իր անդրանիկ աղջկան։

—Ռօզ, բնաւ կասկածելու տեղի չկայ... Ռէժիին միտքէն իսկ չէ անցած մէկու մը սիրահարուիլ։

—Այո՛, մայր, ես ալ քեզի պէս՝ առանէ մը ի վեր կը կարծէի թէ կը սխալէի իմ ենթադրութեանս մէջ...

—Ինչպէս որ ինծի ալ յայտնեցիր։

—Մա՛յր, այդ երկիւղները ու կասկածները հիմա նորէն կ'արթննան։

—Ի՞նչ բան ուշադրութիւնդ դրաւեց որ այդ ենթադրութիւնը ընել կու տայ քեզի։

—Աւա՜ղ բան մը չեմ գիտեր, բայց ինչ որ աչքս դարկաւ, սա է թէ Ռէժին նորէն մատնուած է քանի մը շաբաթ առաջ ունեցած հոգեկան տագնապին։ Այս ամէնը ի՞նչպէս պիտի վերջանայ, Աստուած իմ։

Ռօզ ի զուր հսկեց, չքնացաւ, շարունակ ակամէ դրած քրոջը սենեակէն եկած աղմուկներուն, բայց բան մը չկրցաւ երեւան հանել։ Անգամ մը վարանոտ կերպով հարցուց քրոջը.

—Միշտ երջանի՞կ ես, Ռէժին։

—Միշտ։

—Հեռանիս էլդդ դ'ամի՞ կիյսմի նըկատմամբ։

—Մէթէ սիրուելու արժանի՞ երիտասարդ չէ։ ըսաւ Ռէժին խուսափողական պատասխան մը տալով։

Ռէժին ո եւ է ակնարկութիւն չէր ընած մէրթիրէսի, իր ստացած նամակին առթիւ։ Սպասուհիին անտարբեր ու հանդարտ ընթացքէն դատելով՝ անկարելի էր գուշակել թէ անիկա իրր մէջնորդ ծառայէր Ռէժինի ու իր սիրականին միջև։

Ռէժին առակուն չէր պատասխանած իրեն ուղղուած սիրային նամակներուն։ Զէր համարձակեր երթալ մէրթիրէսը գտնել և անոր յանձնել իր պատասխանը։ Գարշելի կը թուէր իրեն՝ սպասուհի մը մեղսակից ունենալ։

Բայց անձանօթ սիրահարին նամակները աւելի թախանձագին կ'ըլլային։ Ան սպէս կը գրէր իր մէկ նամակին մէջ.

«Գիտեմ թէ կ'ընդունիք իմ նամակներս և կը կարդաք զանոնք։ Ի՞նչու ուրեմն անպատասխան կը թողէք զանոնք... Եթէ չէք սիրեր զիս, ըսէք անկեղծօրէն... բայց կարելի՞ բան է որ զիս չսիրէք ալ եւս...»

Ռէժին մէկ կը վարանէր պատասխանելու։ Խեղճ տղէկը կը կասկածէր որ եթէ իր սէրը նորէն խոստովանէր, անիկա խրոխտ չեշտ մը առնելով, ամէն ինչ պիտի հրամայէր իրեն։ այն տեսն անկարելի պիտի դառնար չհնազանդիլ ու ամբողջովին անձնատուր չըլլալ սիրոյ անդիմադրելի հեշտանքին։

Սիրահարը իր յաջորդ նամակին մէջ սա տողերը կը գրէր։

«Զեմ ճանչնար այն մարդը, որուն նշանած եմ ձեզ... Զեմ ուզեր գիտնալ իր անունը... քանի որ զիս չի շահագրգռեր բնաւ։։ Ես եմ որ կը սիրեմ ձեզ... անիկա նշանակութիւն չունի և աւելորդ, որով մէկ ակնարկով, եթէ ուսուցիչը թէչ շատ իր գործին տէրն է, պիտի կրնայ կարեւոր գիտելիքները երկրորդականներէն ու երրորդականներէն որոշել։ Օրինակ, Խազազական ոգիկանութեան դասը ասանդելէն զատ, իբրեւ récit, երկրորդական գիտելիք պզակի տաներով մեծ ոգիկանութեան վրայ լրացուցիչ տեղեկութիւններ ալ (նոպատուներէն կանոնաւորութիւնը, խորութիւնը են.) տալեցուցած է։ Ասոր պէս բոլոր միւս դասերն ալ։

Շատ անգամ, գանգատուած է, նոյն իսկ տարիներ առաջ դումաքուած Ուսուցչական Ժողովներու մէջ դիտողութիւն եղաւ, չեշտուցաւ թէ տանեօք աշխարհագրութեան դասագիրքերը աւելի հատակագրքեր էին քան հիմնականները, դի խնամքով կ'ուսանդէին Բնական Աշխարհագրութեան մասը, դեր հիմա շատ երեսի վրայ կը Թողուն, այն եղանակութեամբ թէ գանոնք տեսած կամ սրված պիտի ըլլայ իրագիտութեան դասին մէջ։ Ասիկա զարգացէ՞ սիալ մըն է։ Իրագիտութեան դասի տան անկարելի է որ աշակերտը գէթ հարեւանցի գաղափար մը կը կազմէ ծովուն յատակին, գոյներն, ջուրերուն բարձրանալուն տասիճանին, խաղացքին, հոսանքներուն և ծովու բոյսերուն ու կենդանիներուն վրայ։ Խանեան աշխարհագրութիւնը այս կէտերը նկատի առած է, որով արդարեւ գնահատելի գործ մը առաջ եկած է։ Բայց սա recherché համարուած աշխարհագրութեան դասագիրքերը։ մթնոլորտին, կլիմային մասին ոչ է գիտելիք մը չի կայ։ Այդպէ՞ս պիտի ըլլայ։ ընդհանուր զարգացման համար այդ գիտելիքները անհրաժեշտ չե՞ն, և Քաղաքական Աշխարհագրութիւնը ազուն ո՛ր սահման հասնելի պիտի ըլլայ, եթէ տանց տեղեակ ըլլար առաջուց։ Մեր ուսանողներուն ձեռքը գտնուած մէկ երկու կարգ աշխարհագրութեան դասագրքերով, ազգան աշխարհագրութեան մասին շատ անցուկ գաղափար մը կը կազմէ։ Աշխարհագրութիւն ըսելով տեսիկա կը հասկցնայ զարգացէ՞ քաղաքներու, գետերու, լիմներու չոր Թուագրութիւններ։ Ուղղը չի գիտեր թէ տանցմէ շատ աւելի պէտք ունի Բնական Աշխարհագրութեան երեւոյթներու ուսումնասիրութեան։ Ինչո՞ւ չգիտեն «կանոնաւոր, զարերական, փոփոխական, տեղական հովերուն ազդեցութիւնը, տեւողութիւնը և ժամանակը։»

Զեզի մանրամէտ մը պատմեմ։ Շատ անգամ հանդիպած եմ ազոց, նոյն իսկ երկրորդական կրթութիւնը ստացողներու, որոնք տեսակ մը կարծեն թէ հարեւային հով—լոռաս—ըսելով միտակ երկրագունդին հարաւային հովերը կը հասկցուին։ Դիտել տրուած չէ իրենց թէ ծովեզերեայ լեռները ի՞նչ դեր կը կատարեն հովերու ուղղութեան մէջ։ Եթէ Սեւ ծովու մէջ չի փչեր հարաւային հովը, պատճառը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ Սեւ ծովու հարաւային եղերքը գտնուած այն հսատաբեռ լեռները, որոնք կ'արգիլեն հարաւային կողմէն եկող հովերը։ Խանեան աշխարհագրութեան մէջ գէթ գիտելի տրուած է թէ ո՛ր սահման ազդեցութիւն մը ունին հովերու ուղղութեան՝ ծովեզերեայ լեռնաշղթաները։

Գիտենք արդէն որ անհատական պայմանները մեծապէս կ'ազդեն ազգաբանութեան վրայ։ Մէկ խօսքով՝ քաղաքակրթութեան ազդակները այն դասագիրքի մէջ մեծ խնամքով առաջ բերուած են։ Ազգագրական մասը որ շատ գիրքերու մէջ անտես առնուած է, ձոխ է հոս։ Ինչէ՞ն չգիտենայ աշակերտը թէ ո՛ր ցեղերն են որ աւելի աշխատասէր։ խելացի

ըլլալու ընդունակութիւնը ունին, և ո՛ր ցեղերն են որ կրնան քիչ շատ քաղաքակիրթուել։ Ճիշդը խօսելու համար՝ դասագիրքին ամէնէն ճոխ մասը ասոնք կը կազմեն։ Քաղաքական Աչխարհագրութիւնը, միայն մէկ թոմակ մասին կը տարբերի միւսներէն։ սակայն յայտնի կ'երևայ թէ հոս ալ հեղինակը շատ լրջօրէն աշխատած է իր աշխատութիւնը կարելի եղածին չափ ամփոփ յատակ և ճիշդ ընելու։ Աւելորդ տեղեկութիւններ, մանրամասնութիւններ չկան, այլ էական ու անհրաժեշտ ծանօթութիւնները միայն իւրաքանչիւր երկրի, քաղաքական, ազնասական և արդիւնաբերական ուսումնասիրութեան մէջ։

Մեր համոզումն ակնարկէն երևցաւ թէ մեր դպրոցներու համար ամէն կերպով յանձնարարելի գործ մը է ասոր, և կը յուսանք թէ աշխարհագրութեան պէս դժուար դիտութիւն մը հրատարիչ ուսմասնելի ընելու իր ջանքովը պիտի կրնայ նոր շրջան մը բանալ այս դիտութեան դասաւանդութեան մէջ։

Կ'ուզէինք սակայն խօսիլ մէկ քանի կէտերու մասին, որոնց վրայ ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք յարգոյ հեղինակին։ Տօղ տեղ լեզուի պարզութեան հոգ տարուած չէ, նախադասութիւնները մէկ քանի տեղեր շատ երկարձիգ են, մինչանկալ դիտելիքներով։ աւելի ողէկ կ'ըլլար այդ մինչանկալները զատ նախադասութիւններով պարզել։ Քանի մը տեղ դիտական բառերու մասին ալ ըստ իս հոգ տարուելու էր։ Քէնիֆրանսիէնը կ'ըսէ Xone Méditerraneénne, և արդարև zone՝ ալ գօտի կը թարգմանուի, բայց աւելի ողէկ չէ՞ր ըսել մարզ, ինչպէս՝ Մինկերկրական մարզ եւն. եւն.։ կ'ուզեայ որ երբ էջ 95, տարադրութիւններ հասուածին մէջ «Մինկերկրական գօտի» կ'ըսէ, ֆրանսերէն ո՛և է բնագրի մը մէջ région տեսած ըլլալու է։ Ուրիշներ չհասկնալով մարզ բառին տեղեկութիւն եկրաբար բառը կերպեցին։ Ինչ որ ալ ըլլայ սակայն, այս պարագային մարզ ըսելու էր. քանի որ այս երկրամասին iauneին և floreին վրայ կը խօսուի, ոչ թէ կլիմային։

Հարցարանները ընդհանրապէս շատ լաւ ընտրուած հարցումներով կազմուած են. սակայն երբեմն տեսակ հարցումներ ալ դրուած են, որ աշակերտը տրկանի մատնէ նորէն չգիտի կրնայ պատասխանել տեսնց։ Ինչպէս էջ 199, սա հարցումը տրուած է. «ոչ՞ինչ միջոցներ կը գործածեն Հոլանտայի մէկ ճախճախուտ մասերը հարցնելու համար։ տղան ի՞նչպէս պատասխանէ ասոր, երբ դասին մէջ բնաւ տեղեկութիւն տրուած չէ ատոր վրայ։

Այս դիտողութիւնները սակայն չեն փոխեր դիրքին ընդհանուր անժխտելի արժէքը, իրրև առաջին փորձը մեր մէջ աշխարհագրութեան նոր ըմբռնումներու վրայ պատրաստած դասագիրքի մը։

Դ. Խ.

Քաղաքական Լուրեր

ՇԻԲԼԻՐՍ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ

Պոէր դրամանատարին հարցաքննութիւնը։— Պաշտպանողականը։— Սպանութեանց խրճիթները։

Կրաֆ-Ռեյնեք, 27 դեկտ.—Այսօր նոյնէն կատարուեցաւ Շիբէրս պոէր հրամանատարին հարցաքննութիւնը որ յեսաձգուած էր անոր հիւանդութեան պատճառով։ Հարցաքննութիւնը՝ տեւեց չորս ժամ։ Ամբաստանեալը յայտարարեց թէ բնաւ պատասխանատու չէ իրեն վերագրուած եօթը սպանութեանց վերի։ յայտարարեց թէ Պոէրները, Վանդէրմէրվէի հրամանատարութեանը տակ, հանինկներն են այդ սպանութեանց մէկ քանիներն։ իսկ միւս պարագաներուն համար ըսաւ թէ սպանուածները բնիկ հասարակներ են՝ որոնք մեռան են Ցուլեի կամ Բրուիկնէյի հրամանատարութեան տակ գտնուող Պոէրներու կողմէ կատարուած ընդհարումներու միջոցին։ Շիբէրս խոստովանեցաւ որ Ուորչէսթրի մօտ բնիկ մը սպանած է՝ որ զինուորական տեսակի մը կողմէ մեղադրաբար ձանձրացուած էր։ Ամբաստանութեան միւս կէտերուն համար Շիբէրս ըսաւ թէ կատարեալ քաղաքի՝ թող չտալու համար որ պաշար տարուի բրիտանական զինուորներուն։ և թէ իր ձեռքը ինկած գերիներուն հետ մարդասիրութեամբ վարուած է։ Թէեւ զանոնք սպիներ է հետեւոնն երթալ, սակայն դժուարին տեղերու մէջ ձիեր տուած է։ Նաեւ իր հրամանին տակ գտնուած Պոէրներուն յանցանքներէն տեսած է ասոնց։ Շիբէրս ըսաւ նաեւ թէ գերիները Անգլիացիներուն կրակին տակը էին թողած, այլ պատասխան է զանոնք։ Երկու անգամ խարազաներ լի բնիկներ՝ որոնք Պոէրներուն ագարակներուն մէջ գտնուելը իմաց տուած էին, սակայն այդ պատիժը նոյն իսկ ագարակատէրներու պահանջումին վրայ գործադրած է։ Տէվէր հրամայած էր խասիւ վարուիլ՝ այդ կարգի տեղեկութիւններ տուողներուն հետ։ Շիբէրս յարեց թէ անգամ մը բաւականացեր է խարազանելով բնիկ մը զոր հարկ էր հրացանի բռնել, եթէ Տէվէրի հրամաններու ճշդիւ համակերպի։ Շիբէրս ըսաւ նաեւ թէ գաղթավայրը մտնելէն ետքը կարդացեր է Տէվէրի յայտարարութիւնը որ հրատարակուեցաւ Կրաֆ Ռեյնեք Ասվերքայզերի մէջ. ինքը այդ յայտարարութեան արամադրութեանց համաձայն գործած էր, ինչպէս ըրած էին Ցուլէ ու Վանդէրմէրվէ։ Խիստ հրաման տրուած էր պատժել գաղթավայրին այն բրիտանական հպատակները՝ որոնք անգլիական զինուորներուն օգնեն Պոէրներուն դէմ։ Նաեւ կառավարական չէնքերը քանդել։ այդ պատճառով կառավարական պաշտօնաթերթը այրեր և երկաթուղիի գիծեր քանդեր է։ Շիբէրս ըսաւ թէ բնաւ վանէրմէվէի ու Ցուլէի չէր հրամայած գործադրել կարգ մը որոշումներ, վասն զի այդ հրամանատարները չէին կրցած և կամ չէին ուզած ընդունիլ իր հրամանները, քանի որ իրեն ասիճանակից էին։ Շիբէրս յարեց թէ Օռանժի անկախ պետութեան հպատակ է և թէ Պլէօմֆոնթէյնի նշանագրի հեռագրի պաշտօնատարներն մէջ ծառայած է։ Ըսաւ նաեւ թէ իր ձեռքը ինկած գերիները բնաւ չէին գանդատած իրեն թէ լաւ սնունդ չեն ստանար և կամ կը խաչադրուին։ Հարցաքննութիւնը վաղը պիտի շարունակուի։

ԹՈՒԻՖՈՆԹԱՑԻՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Նոր ու պաշտօնական տեղեկութիւններ։— Պոէրներուն յարձակումը —Խուճապ սեգլիական բանակատեղիի մէջ։—Կորուստները։

Լանսոն, 28 դեկտ.—Լորտ Ռիչնէր Սոհաննէսպուրկէն դեկտ. 26 թուականով հեռեւալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Թուիֆոնթայնի ճակատամարտին վրայ։

«Միրմէն գնդապետը և Ուիլեէմս հրամանատարը առժամարար ստանձնած էին զօրագունդին հրամանատարութիւնը։ Զօրագունդը բանակած էր մէկուսացեալ բլուրի մը գագաթին վրայ։ Այդ բլուրին հարաւային կողմը գրեթէ ուղղաձիգ էր, որուն եզերքները գրուած էին անգլիական յաջորդապահները։ Բլուրին հիւսիսային կողմի գագաթները, ուր բանակատեղը հաստատուած էր, այնքան հարկեալ չեն, և այդ կողմէն անգլիական յաջորդապահները լաւ յաջորդած էին։ Դիրքը բնականէն զօրաւոր էր և պատնէշներով պաշտպանուած։ Լուսին կար, բայց երկինքը ամպոտ էր։ Մեր սարքած կատարեալ մոռրամանութիւնոց նայելով, Պոէրները վեր ելեր են հարաւային գագաթին, որ գրեթէ ուղղաձիգ էր։ յետոյ գագաթին մօտ համախմբուեր և հինգ գիշերէն երկու ժամ վերջը յանկարծ յարձակեր են գագաթին պահակներուն վրայ։ Պոէրները որոնք բաղմաթիւ էին, բանակեալին Անգլիացիները իրենց վրաններէն տակաւին դուրս չելած՝ յարձակեցան բանակեալին վրայ, իրենց ճամբուն վրայ սպանելով վրաններէն ելլողները։ Սպաները որոնք իրենց զինուորները կարգի դնել կ'ուզէին, հրացանի հարուածներով կը սպաննէին։ Տեղակալ մը որ ինքնաշարժ թնդանօթով կրակ ընել սկսած էր, կուրծքէն զարնուելով ինկաւ։ Հրացանաձգութեան մը հրամայող կամաւորներու տեղակալ մը նոյնպէս սպաննուեցաւ։ Անգլիացիները խուճապի մատնուեցան, բայց ամէնքն ալ իրենց ձեռքէն եկածը ըրին։ Պոէրները, սակայն, բազմաթիւ ըլլալով, անգլիական յաջորդապահները պարտութեան մատնելէ ետքը, պայքարը ժամանակ մը շարունակեց։ Զօրագունդին գրեթէ կէսը, մեռեալները ու վիրաւորներն ալ հաշուելով, հիմա Էլանտ գետակին կամուրջին մօտ կը գտնուի։ իսկ միւս կէսը գերի ինկած է Պոէրներուն ձեռքը։ Խոշոր թնդանօթը երկու ռումբ արձակելէ վերջը լռեց, վասն զի թնդանօթաձիգները սպաննուեցան։ Անգլիական տեղակալ մը որ առանց վիրաւորուելու գերի ինկած էր, մեռած կարծուեցաւ, և այդպէս ազատուեցաւ Պոէրներուն ձեռքէն։ Այդ տեղակալը կ'ըսէ թէ պոէր մեռեալներով ու վիրաւորներով լեցուն երկու սայլեր տեսեր է՝ որոնք կը մեկնէին ճակատամարտի վայրէն։ առանց յաջորդապահներուն դէմ առաջին անգամ կատարուած յարձակումին ատեն զարնուած էին։ Անգլիացի հաղորդակցութեան մը որ իրրև վիրաւորուած էր բանակեալին մէջ, կը հաստատէ տեղակալին ըսածը, յարելով որ առաւուն Պոէրներու դիակներով լեցուած էր յարձակումը կատարուած տեղը։ Պոէրները որոնք հազար երկու հարիւր հոգի չափ էին, և Տէվէթ զօրավարին հրամանին տակ կը գտնուէին, լաւ վարմունք մը ունեցան։ պատերազմի դաշտին վրայ մարդիկ թողուցին վիրաւորները դարմանելու համար։ Անգլիական թիթեղաշարժ հեծելազօրքերը՝ որոնք էլանտ գետակին կամուրջին մօտ կը գտնուէին, 14 մղոն հեռաւորութեամբ, կէս գիշերէն չորսուկէս ժամ վերջը իմացան իրողութիւնը և երեք ժամ ետքը հասան ճակատամարտին վայրը։ Զիրերուն հանգչելու ժամանակ տալէ ետքը, քառասմրակ արշաւեցին Պոէրներուն եռեւէն որոնք այդ միջոցին կը քաշուէին Լանկպէրկի հարաւային կողմը։ Թիթեղաշարժ հեծեալները երկու-երեք Պոէրներ սպաննեցին։ Պոէրները կրցած էին փոխիլ տեղին խորաւորդութենէն օգտուելով, և երբ Լանկպէրկի հասան, անգլիական հեծելազօրքերը չկրցան բան մը ընել, վասն զի Պոէրները թէ՛ բազմաթիւ էին և թէ տեղը դժուարամատչելի էր։»

—Լորտ Ռիչնէր դեկտ. 29 թուականով կը հեռագրէ Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան թէ Թուիֆոնթայնի ձախողուածին ատեն գերի ինկած Անգլիացիները արձակուեր և Պիթլէյմ հասեր են։

ՀԱՐԱՒՍԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Տոէր-Գլէրի դիմումները։—Տեսակցութիւն Պ. Զէմպրլէնի հետ —Սրբ Ձոն Արտաքի պաշտօնը։—Պոէրներուն բիւր։—Աւստրիոյ կիներ։—Երայ նախագահին հեռագիրը։

Լոնտոն, 29 դեկտ.—Լոնտոնի թրանսվալեան նախկին հիւպատոս Տոքթ. Բոլտվիլեան նոր հրամանատարը՝ որոնք անգլիական զինուորներուն օգնեն Պոէրներուն դէմ։ Նաեւ կառավարական չէնքերը քանդել։ այդ պատճառով կառավարական պաշտօնաթերթը այրեր և երկաթուղիի գիծեր քանդեր է։ Շիբէրս ըսաւ թէ բնաւ վանէրմէվէի ու Ցուլէի չէր հրամայած գործադրել կարգ մը որոշումներ, վասն զի այդ հրամանատարները չէին կրցած և կամ չէին ուզած ընդունիլ իր հրամանները, քանի որ իրեն ասիճանակից էին։ Շիբէրս յարեց թէ Օռանժի անկախ պետութեան հպատակ է և թէ Պլէօմֆոնթայնի նշանագրի հեռագրի պաշտօնատարներն մէջ ծառայած է։ Ըսաւ նաեւ թէ իր ձեռքը ինկած գերիները բնաւ չէին գանդատած իրեն թէ լաւ սնունդ չեն ստանար և կամ կը խաչադրուին։ Հարցաքննութիւնը վաղը պիտի շարունակուի։

ԹՈՒԻՖՈՆԹԱՑԻՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Նոր ու պաշտօնական տեղեկութիւններ։— Պոէրներուն յարձակումը —Խուճապ սեգլիական բանակատեղիի մէջ։—Կորուստները։

Լանսոն, 28 դեկտ.—Լորտ Ռիչնէր Սոհաննէսպուրկէն դեկտ. 26 թուականով հեռեւալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Թուիֆոնթայնի ճակատամարտին վրայ։

«Միրմէն գնդապետը և Ուիլեէմս հրամանատարը առժամարար ստանձնած էին զօրագունդին հրամանատարութիւնը։ Զօրագունդը բանակած էր մէկուսացեալ բլուրի մը գագաթին վրայ։ Այդ բլուրին հարաւային կողմը գրեթէ ուղղաձիգ էր, որուն եզերքները գրուած էին անգլիական յաջորդապահները։ Բլուրին հիւսիսային կողմի գագաթները, ուր բանակեալը հաստատուած էր, այնքան հարկեալ չեն, և այդ կողմէն անգլիական յաջորդապահները լաւ յաջորդած էին։ Դիրքը բնականէն զօրաւոր էր և պատնէշներով պաշտպանուած։ Լուսին կար, բայց երկինքը ամպոտ էր։ Մեր սարքած կատարեալ մոռրամանութիւնոց նայելով, Պոէրները վեր ելեր են հարաւային գագաթին, որ գրեթէ ուղղաձիգ էր։ յետոյ գագաթին մօտ համախմբուեր և հինգ գիշերէն երկու ժամ վերջը յանկարծ յարձակեր են գագաթին պահակներուն վրայ։ Պոէրները որոնք բազմաթիւ էին, բանակեալին Անգլիացիները իրենց վրաններէն տակաւին դուրս չելած՝ յարձակեցան բանակեալին վրայ, իրենց ճամբուն վրայ սպանելով վրաններէն ելլողները։ Սպաները որոնք իրենց զինուորները կարգի դնել կ'ուզէին, հրացանի հարուածներով կը սպաննէին։ Տեղակալ մը որ ինքնաշարժ թնդանօթով կրակ ընել սկսած էր, կուրծքէն զարնուելով ինկաւ։ Հրացանաձգութեան մը հրամայող կամաւորներու տեղակալ մը նոյնպէս սպաննուեցաւ։ Անգլիացիները խուճապի մատնուեցան, բայց ամէնքն ալ իրենց ձեռքէն եկածը ըրին։ Պոէրները, սակայն, բազմաթիւ ըլլալով, անգլիական յաջորդապահները պարտութեան մատնելէ ետքը, պայքարը ժամանակ մը շարունակեց։ Զօրագունդին գրեթէ կէսը, մեռեալները ու վիրաւորներն ալ հաշուելով, հիմա Էլանտ գետակին կամուրջին մօտ կը գտնուի։ իսկ միւս կէսը գերի ինկած է Պոէրներուն ձեռքը։ Խոշոր թնդանօթը երկու ռումբ արձակելէ վերջը լռեց, վասն զի թնդանօթաձիգները սպաննուեցան։ Անգլիական տեղակալ մը որ առանց վիրաւորուելու գերի ինկած էր, մեռած կարծուեցաւ, և այդպէս ազատուեցաւ Պոէրներուն ձեռքէն։ Այդ տեղակալը կ'ըսէ թէ պոէր մեռեալներով ու վիրաւորներով լեցուն երկու սայլեր տեսեր է՝ որոնք կը մեկնէին ճակատամարտի վայրէն։ առանց յաջորդապահներուն դէմ առաջին անգամ կատարուած յարձակումին ատեն զարնուած էին։ Անգլիացի հաղորդակցութեան մը որ իրրև վիրաւորուած էր բանակեալին մէջ, կը հաստատէ տեղակալին ըսածը, յարելով որ առաւուն Պոէրներու դիակներով լեցուած էր յարձակումը կատարուած տեղը։ Պոէրները որոնք հազար երկու հարիւր հոգի չափ էին, և Տէվէթ զօրավարին հրամանին տակ կը գտնուէին, լաւ վարմունք մը ունեցան։ պատերազմի դաշտին վրայ մարդիկ թողուցին վիրաւորները դարմանելու համար։ Անգլիական թիթեղաշարժ հեծելազօրքերը՝ որոնք էլանտ գետակին կամուրջին մօտ կը գտնուէին, 14 մղոն հեռաւորութեամբ, կէս գիշերէն չորսուկէս ժամ վերջը իմացան իրողութիւնը և երեք ժամ ետքը հասան ճակատամարտին վայրը։ Զիրերուն հանգչելու ժամանակ տալէ ետքը, քառասմրակ արշաւեցին Պոէրներուն եռեւէն որոնք այդ միջոցին կը քաշուէին Լանկպէրկի հարաւային կողմը։ Թիթեղաշարժ հեծեալները երկու-երեք Պոէրներ սպաննեցին։ Պոէրները կրցած էին փոխիլ տեղին խորաւորդութենէն օգտուելով, և երբ Լանկպէրկի հասան, անգլիական հեծելազօրքերը չկրցան բան մը ընել, վասն զի Պոէրները թէ՛ բազմաթիւ էին և թէ տեղը դժուարամատչելի էր։»

—Լորտ Ռիչնէր դեկտ. 29 թուականով կը հեռագրէ Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան թէ Թուիֆոնթայնի ձախողուածին ատեն գերի ինկած Անգլիացիները արձակուեր և Պիթլէյմ հասեր են։

ՀԱՐԱՒՍԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Տոէր-Գլէրի դիմումները։—Տեսակցութիւն Պ. Զէմպրլէնի հետ —Սրբ Ձոն Արտաքի պաշտօնը։—Պոէրներուն բիւր։—Աւստրիոյ կիներ։—Երայ նախագահին հեռագիրը։

Լոնտոն, 29 դեկտ.—Լոնտոնի թրանսվալեան նախկին հիւպատոս Տոքթ. Բոլտվիլեան նոր հրամանատարը՝ որոնք անգլիական զինուորներուն օգնեն Պոէրներուն դէմ։ Նաեւ կառավարական չէնքերը քանդել։ այդ պատճառով կառավարական պաշտօնաթերթը այրեր և երկաթուղիի գիծեր քանդեր է։ Շիբէրս ըսաւ թէ բնաւ վանէրմէվէի ու Ցուլէի չէր հրամայած գործադրել կարգ մը որոշումներ, վասն զի այդ հրամանատարները չէին կրցած և կամ չէին ուզած ընդունիլ իր հրամանները, քանի որ իրեն ասիճանակից էին։ Շիբէրս յարեց թէ Օռանժի անկախ պետութեան հպատակ է և թէ Պլէօմֆոնթայնի նշանագրի հեռագրի պաշտօնատարներն մէջ ծառայած է։ Ըսաւ նաեւ թէ իր ձեռքը ինկած գերիները բնաւ չէին գանդատած իրեն թէ լաւ սնունդ չեն ստանար և կամ կը խաչադրուին։ Հարցաքննութիւնը վաղը պիտի շարունակուի։

ԹՈՒԻՖՈՆԹԱՑԻՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Նոր ու պաշտօնական տեղեկութիւններ։— Պոէրներուն յարձակումը —Խուճապ սեգլիական բանակատեղիի մէջ։—Կորուստները։

Լանսոն, 28 դեկտ.—Լորտ Ռիչնէր Սոհաննէսպուրկէն դեկտ. 26 թուականով հեռեւալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Թուիֆոնթայնի ճակատամարտին վրայ։

«Միրմէն գնդապետը և Ուիլեէմս հրամանատարը առժամարար ստանձնած էին զօրագունդին հրամանատարութիւնը։ Զօրագունդը բանակած էր մէկուսացեալ բլուրի մը գագաթին վրայ։ Այդ բլուրին հարաւային կողմը գրեթէ ուղղաձիգ էր, որուն եզերքները գրուած էին անգլիական յաջորդապահները։ Բլուրին հիւսիսային կողմի գագաթները, ուր բանակեալը հաստատուած էր, այնքան հարկեալ չեն, և այդ կողմէն անգլիական յաջորդապահները լաւ յաջորդած էին։ Դիրքը բնականէն զօրաւոր էր և պատնէշներով պաշտպանուած։ Լուսին կար, բայց երկինքը ամպոտ էր։ Մեր սարքած կատարեալ մոռրամանութիւնոց նայելով, Պոէրները վեր ելեր են հարաւային գագաթին, որ գրեթէ ուղղաձիգ էր։ յետոյ գագաթին մօտ համախմբուեր և հինգ գիշերէն երկու ժամ վերջը յանկարծ յարձակեր են գագաթին պահակներուն վրայ։ Պոէրները որոնք բազմաթիւ էին, բանակեալին Անգլիացիները իրենց վրաններէն տակաւին դուրս չելած՝ յարձակեցան բանակեալին վրայ, իրենց ճամբուն վրայ սպանելով վրաններէն ելլողները։ Սպաները որոնք իրենց զինուորները կարգի դնել կ'ուզէին, հրացանի հարուածներով կը սպաննէին։ Տեղակալ մը որ ինքնաշարժ թնդանօթով կրակ ընել սկսած էր, կուրծքէն զարնուելով ինկաւ։ Հրացանաձգութեան մը հրամայող կամաւորներու տեղակալ մը նոյնպէս սպաննուեցաւ։ Անգլիացիները խուճապի մատնուեցան, բայց ամէնքն ալ իրենց ձեռքէն եկածը ըրին։ Պոէրները, սակայն, բազմաթիւ ըլլալով, անգլիական յաջորդապահները պարտութեան մատնելէ ետքը, պայքարը ժամանակ մը շարունակեց։ Զօրագունդին գրեթէ կէսը, մեռեալները ու վիրաւորներն ալ հաշուելով, հիմա Էլանտ գետակին կամուրջին մօտ կը գտնուի։ իսկ միւս կէսը գերի ինկած է Պոէրներուն ձեռքը։ Խոշոր թնդանօթը երկու ռումբ արձակելէ վերջը լռեց, վասն զի թնդանօթաձիգները սպաննուեցան։ Անգլիական տեղակալ մը որ առանց վիրաւորուելու գերի ինկած էր, մեռած կարծուեցաւ, և այդպէս ազատուեցաւ Պոէրներուն ձեռքէն։ Այդ տեղակալը կ'ըսէ թէ պոէր մեռեալներով ու վիրաւորներով լեցուն երկու սայլեր տեսեր է՝ որոնք կը մեկնէին ճակատամարտի վայրէն։ առանց յաջորդապահներուն դէմ առաջին անգամ կատարուած յարձակումին ատեն զարնուած էին։ Անգլիացի հաղորդակցութեան մը որ իրրև վիրաւորուած էր բանակեալին մէջ, կը հաստատէ տեղակալին ըսածը, յարելով որ առաւուն Պոէրներու դիակներով լեցուած էր յարձակումը կատարուած տեղը։ Պոէրները որոնք հազար երկու հարիւր հոգի չափ էին, և Տէվէթ զօրավարին հրամանին տակ կը գտնուէին, լաւ վարմունք մը ունեցան։ պատերազմի դաշտին վրայ մարդիկ թողուցին վիրաւորները դարմանելու համար։ Անգլիական թիթեղաշարժ հեծելազօրքերը՝ որոնք էլանտ գետակին կամուրջին մօտ կը գտնուէին, 14 մղոն հեռաւորութեամբ, կէս գիշերէն չորսուկէս ժամ վերջը իմացան իրողութիւնը և երեք ժամ ետքը հասան ճակատամարտին վայրը։ Զիրերուն հանգչելու ժամանակ տալէ ետքը, քառասմրակ արշաւեցին Պոէրներուն եռեւէն որոնք այդ միջոցին կը քաշուէին Լանկպէրկի հարաւային կողմը։ Թիթեղաշարժ հեծեալները երկու-երեք Պոէրներ սպաննեցին։ Պոէրները կրցած էին փոխիլ տեղին խորաւորդութենէն օգտուելով, և երբ Լանկպէրկի հասան, անգլիական հեծելազօրքերը չկրցան բան մը ընել, վասն զի Պոէրները թէ՛ բազմաթիւ էին և թէ տեղը դժուարամատչելի էր։»

—Լորտ Ռիչնէր դեկտ. 29 թուականով կը հեռագրէ Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան թէ Թուիֆոնթայնի ձախողուածին ատեն գերի ինկած Անգլիացիները արձակուեր և Պիթլէյմ հասեր են։

ՀԱՐԱՒՍԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Տոէր-Գլէրի դիմումները։—Տեսակցութիւն Պ. Զէմպրլէնի հետ —Սրբ Ձոն Արտաքի պաշտօնը։—Պոէրներուն բիւր։—Աւստրիոյ կիներ։—Երայ նախագահին հեռագիրը։

Լոնտոն, 29 դեկտ.—Լոնտոնի թրանսվալեան նախկին հիւպատոս Տոքթ. Բոլտվիլեան նոր հրամանատարը՝ որոնք անգլիական զինուորներուն օգնեն Պոէրներուն դէմ։ Նաեւ կառավարական չէնքերը քանդել։ այդ պատճառով կառավարական պաշտօնաթերթը այրեր և երկաթուղիի գիծեր քանդեր է։ Շիբէրս ըսաւ թէ բնաւ վանէրմէվէի ու Ցուլէի չէր հրամայած գործադրել կարգ մը որոշումներ, վասն զի այդ հրամանատարները չէին կրցած և կամ չէին ուզած ընդունիլ իր հրամանները, քանի որ իրեն ասիճանակից էին։ Շիբէրս յարեց թէ Օռանժի անկախ պետութեան հպատակ է և թէ Պլէօմֆոնթայնի նշանագրի հեռագրի պաշտօնատարներն մէջ ծառայած է։ Ըսաւ նաեւ թէ իր ձեռքը ինկած գերիները բնաւ չէին գանդատած իրեն թէ լաւ սնունդ չեն ստանար և կամ կը խաչադրուին։ Հարցաքննութիւնը վաղը պիտի շարունակուի։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլյի ասոյին ասիճան արուեցաւ Թաղապետական Թ. չրջանակին (Սկիւտար) անօրէնի օգնական Հիւսէյին Պէտիրտարին էֆ.։ Իւլյի երկրորդ ասիճան՝ Զաթալճայի գաւառին հաշուակալ Իպրահիմ Էհէմ պէյի։ Սանիէի ասիճան՝ Սիլիվրիի գայմգամ Մուհիդտին պէյի։

—Եվմական Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ նոյն նախարարութեան Քննութիւնոց դիւանին գրագրական ճիւղին առաջին միւմէյիզ Հիւսէյն պէյի, որուն Իւլյի երկրորդ ասիճան արուեցաւ։

—Մրլիվոյութեան ասիճան արուեցաւ կայս. Թիկնապահ ու կայս. Խոտմէնները գնդապետ Ակմէտ պէյի, կայս. Թիկնապահ ու կայս. ասնական սպայակոյտին գնդապետներէն Ճէվատ պէյի և բժշկական վարժարանին ուսուցիչներէն գնդապետ Ճէմալ պէյի։

—Իրէք գաւառին (Դասով) կառավարիչ ու հրամանատար անուանուեցաւ Սկիւտարի զորաբաժնին սպայակոյտին նախագահ գնդապետ Բեզիմ պէյ, որուն մրրիվոյութեան ասիճան արուեցաւ։

—Դեր-գնդապետութեան ասիճան՝ Զ. զորաբանակին (Պաղատ) կեդրոնական հիւանդանոցին երկրորդ բժիշկ հաղարապետ Եոմէրի էֆ.։ Սաղ Գալ Ադասի (դեր-հաղարապետ) ասիճան՝ Շեռարայի հիւանդանոցին բժիշկներէն Սալ Գալ Ադասը Մարարոս էֆ.։

—Պէրլիրի նահանգին ոստիկան զինուորներու հրամանատար անուանուեցաւ Էննիկիի նահանգին ոստիկան-զինուորու հրամանատար Իպրահիմ փաշա, որուն յաջորդեց Սէլանիկի ոստիկան-զինուորներու գունդին մէջ ռատմամբար պաշտօնավարող գնդապետ Օսման պէյ։

—Զ.-երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Զաթալճայի գաւառին հաշուակալութեան առաջին քարտուղար Հիւսնի էֆ.ի ու արկղակալ Ալի էֆ.ի և Պէյօղլուի Զէքմէճէ գաւառային ելմտական պաշտօնեայ Թէվֆիք էֆ.ի։

ՏԱՐԵԳԻԼՈՒԹԻՒՆ ասաթիւ Վահ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեց եւրոպական վեհապետներուն որոնք հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեցին։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.—Իրէնչս ծանուցինք, Վահ. Սուլթանը հրամայած էր Իրեն մասուցանել Ճիվալիի հրդեհէն զնասուած կարօտեալներուն մէկ գումարը։ Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ երկու հարիւր յիսուն ոսկի շնորհել այդ հոկիզեալներուն։ Կայս. Թիկնապահ Ֆէյզի պէյ, երէկ, այդ գումարը տարաւ հրդեհի վայրը, ուր քաղաքապետ Բրաման փաշայի և ուրիշներու ներկայութեանը բաշխուեցաւ՝ հարիւր հինգ հրդեհալեալներու, իւրաքանչիւրին երկու հարիւր յիսունական դրուշ արուելով։ Բոլոր տարեալները երախտագիտութիւն յայտնելով Վահ. Սուլթանին հայրական գթասիրտութեանը համար, ներմ բարեմաղթութիւններ ընին։ Նոյնպէս հրդեհալեալներուն կողմէ երախտագիտական ուղերձ մը պատրաստուեցաւ, մատուցանելու համար յետս կայս. Դահոյին։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, եվմական նախարարութիւնը վաղուընէ սկսելով մէյմէկ ոմսաթոշակ պիտի վճարէ կառավարութեան բոլոր պաշտօնեաներուն, Պայրամի առթիւ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ.—Եւրոպայի սեղանաւորական լրագիրները կ'ըսեն թէ Բուլգարիի ու Անատոլիի երկաթուղիներու հասոյթները կարեւոր յաւելում մը ունեցած են։ Ատոր հետեւանքը այն է թէ կայս. կառավարութիւնն իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար երաշխաւորութեան գումար սաստող ընկերութիւնները այս տարի անցեալ տարիէն նուազ գումար մը պիտի առնեն։ Կայս. կառավարութեան գանձը այդ հաշուով հարիւր հազար ոսկիի խնայողութիւն մը պիտի ունենայ։ Երկաթուղիի հասոյթներուն այդ յաւելումը այդիւնք է երկրին հրաստութեանց յարաձուն զարգացմանը։ Եվմական գանձն ալ ի՛օգուտի այդ զարգացումին, վասնզի տասանորդի տուրքերն ալ նոյն համամասութեամբ կ'աւելնան։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՆԻԻԹԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ ԴԷՄ.—Աքէնէքի լրագիրները կը հրատարակեն Ցունաց Ս. Պատրիարքին կողմէ Շերայի ու Թինոսի մեռարոլիա և Ցունասանի Սինոդին նախագահ Տ. Մէթոտիոսի ուղղուած կոնդակի մը պատճէնը։ Տ. Եռաքմէ Գ. այդ կոնդակով նոյն մեռարոլիին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Օրթոտոքսներու մէջ տարածուող կրօնական անտարբերութեան և նոր գաղափարներու վրայ։ Նաեւ կը հրաւիրէ ասասածասութեան ուսումէկ միլիոն տոլար ծախսելով հոգիս հինգ հազար տոլարի ոսկի դեր է։ Հիմա ուրիշ մենաշնորհ մը կ'ուզէ Քորէտի կառավարութենէն։

Սոֆոնամա.— Քորէտի կառավարութիւնը որոշեց ճարանցիներու արտօնութիւն տալ ընդհանրայ հեռագրաթել մը դնելու և անթել հեռագրի հաղորդակցութիւն մը հաստատելու Ցուլդանի և Զէմուլդայի միջև։

Մոսքուա.—Մոսքուայի բնական պատմութեան Ընկերութեան կենդանաբանութեան ճիւղը կը պատրաստուի գիտուններու խումբ մը զրկել Պարսից Ծոցի մէջ։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլյի ասոյին ասիճան արուեցաւ Թաղապետական Թ. չրջանակին (Սկիւտար) անօրէնի օգնական Հիւսէյին Պէտիրտարին էֆ.։ Իւլյի երկրորդ ասիճան՝ Զաթալճայի գաւառին հաշուակալ Իպրահիմ Էհէմ պէյի։ Սանիէի ասիճան՝ Սիլիվրիի գայմգամ Մուհիդտին պէյի։

—Եվմական Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ նոյն նախարարութեան Քննութիւնոց դիւանին գրագրական ճիւղին առաջին միւմէյիզ Հիւսէյն պէյի, որուն Իւլյի երկրորդ ասիճան արուեցաւ։

—Մրլիվոյութեան ասիճան արուեցաւ կայս. Թիկնապահ ու կայս. Խոտմէնները գնդապետ Ակմէտ պէյի, կայս. Թիկնապահ ու կայս. ասնական սպայակոյտին գնդապետներէն Ճէվատ պէյի և բժշկական վարժարանին ուսուցիչներէն գնդապետ Ճէմալ պէյի։

—Իրէք գաւառին (Դասով) կառավարիչ ու հրամանատար անուանուեցաւ Սկիւտարի զորաբաժնին սպայակոյտին նախագահ գնդապետ Բեզիմ պէյ, որուն մրրիվոյութեան ասիճան արուեցաւ։

— Դեր-գնդապետութեան ասիճան՝ Զ. զորաբանակին (Պաղատ) կեդրոնական հիւանդանոցին երկրորդ բժիշկ հաղարապետ Եոմէրի էֆ.։ Սաղ Գալ Ադասի (դեր-հաղարապետ) ասիճան՝ Շեռարայի հիւանդանոցին բժիշկներէն Սալ Գալ Ադասը Մարարոս էֆ.։

—Պէրլիր

ցիչները ցոյց տալ այն միջոցները զոր հարկ է ձեռք առնել՝ կրօնական զգացումները ուելի զօրացնելու համար։ Տ. Եռաքիմ Գ.ի կոնդակը լուրջ ընդունելութիւն մը գտաւ Ցունասանի եկեղեցական շրջանակներուն մէջ։ Կրօնքներու նախարար Գ. Մանֆէրաթօ յայտարարեց թէ այդ կոնդակը լուրջ բանակցութեանց առարկայ պիտի ըլլայ։

ԺԱՆՏԱՆՏ.— Պուլկար կառավարութիւնը քարոզիչներ սահմանել իր վիճակներուն դէմ։

—Թանգիլի մէջ (Եգիպտոս) երեքշաբթի օրը ժանտախտ մահացու դէպք մը պատահեցաւ։

ՌՈՒՍԻՈՅ գեղագիտական խորհրդական Գ. Զէրպաչէվ, երէկ, մեկնեցաւ Կ. Պոլսէն արձակուրդով։

ՏՈՒԹ. ՆԻՖՈԼ, Նշան Թալի մէրթոպաշնական աշխատանոցին նախկին անօրէնը, որուն Բարիզ վերադարձած ըլլալը ծանուցինք, Բասքէօրեան հասատաութեան մէջ կարեւոր պաշտօնի մը կոչուած է։

ՍՊԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը Իզպէլլա-Քաթոլիք պատանեաց տուաւ պատակաս Խարհուրդին անդամ Բէշտա պէյի։

ՊՈՒԼԳԱՐԻՈՅ Սինոդը Ֆիլիպէի մետրոպոլիտ կաղթց Գասովայի նախկին մետրոպոլիտ Տ. Թէոդոսը, վասն զի Ֆիլիպէի հիմակուան մետրոպոլիտը ծերացած է։

ՊԱՀԱԿԱՆՈՑՆԵՐ.—Երզնկայի ու Կիւմիւշխանէի սահմանը կազմող լերան վրայ զօրանոց մը կառուցուեցաւ։ Դ. զօրաբանակին տեղադրեալ է բացումը կատարուեցաւ։ Վերջին տեղեկութեան մը նայելով, Կիւմիւշխանէի զօրանոցին ալ բացումը կատարուեր է։ Այդ չէնքը որ 390 քառակուսի մէթր տարածութիւն ունի, կը բաղկանայ հինգ սենեակներէ, սրահէ մը, խոհանոցէ, ախոռներէ եւայլն։ Այդ լեռը հինգ ժամուան չափ ընդարձակութիւն մը ունենալով, պատսպարան մը չկար։ Այդ պատճառով ամառը տեղակներու խումբեր երեւան կ'ելլէին և ձմեռն ալ ձիւնի փոթորկի առեն ուղեւորները ապաստարան չգտնելով կը սառէին։ Նոյն պահականոցներուն կառուցումը առաջը պիտի առնէ այդ անեղութեանց։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.— Մեծ-Եպարքոսը ծանոյց ելմական նախարարութեան՝ շուտով վճարել այն 250,000 ղրուշը որ յատկացուած է Էրզրումի երկրաշարժէն վնասուածներուն համար չենուելիք տաղաւարներուն՝ իւրաքանչիւրը քսանըհինգ մէթր երկայնութեամբ և չորս մէթր լայնութեամբ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Հելլենական դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով ներկայացուցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԳԻ օսմ. դեսպանատան պաշտօնատարներէն մէկը ներկայ պիտի գտնուի Ռուսիոյ մայրաքաղաքին մէջ 1902ին գումարուելիք ձկնորսութեան համաժողովին։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ սահմանագլուխին քննիչ և չինութեանց յանձնաժողովին նախագահ կայս. թիկնագահ Սէյֆուլլահ փաշա որ ժամանակէ մը ի վեր Եանեա կը գտնուէր, այդ կողմերը իր պաշտօնը ուսումնասիրելու համար քանի մը օր առաջ ճամբայ ելեր է Մանաստիրի գիծով Նասիլէի ու Սէլանիկի կողմերը երթալու համար։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախկին նախարար վախճանեալ Մելիք Թէվֆիգ փաշայի ընտանիքին 1800 ղրուշի ամսաթոշակ յատկացուցաւ քաղաքային հանգստեան թաշակի անուսկէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ զրահաւոր մը ու յածուարակ մը, առջի օրը, Հռոդոս ժամանելով թնդանօթներ արձակեր և օսմ. բերդը ազդուներ են։ Մարտանաւերը նոյն օրուան իրիկունը Իզմէնիրէն ուղեւորեր են։

Պ. ԶԱՐԻՖԻի առնը մէջ, երէկ գիշեր, սեղան մը ու նուագահանդէս մը տրուեցաւ։ Ներկայ գտնուեցան Ռուսիոյ, Ֆրանսայի ու Ցունասանի դեսպանները, Ասարիոյ դեսպանատան խորհրդականը և ուրիշներ։

ՊԻԼԷՃԻԿԷՆ դեկ. 14 թուականով կը գրեն թէ անցեալները ընդհարում մը կատարուեր է բազմաթիւ մաքսանենգներու և Ռէժիի տանջահինգի չափ դէպերու միջեւ։ Ընդհարումին հետեւանքով մաքսանենգները կրցեր են փախչիլ ծխախոտներով ու թրենց անասուններով։ Դէպերը կը հալածեն զանոնք։

ՄԱՆԱՍԴԷՐԻ նախորդ կուսակալ Ապտիւլքէրիմ փաշա, երէկ, Մանասդիրէն կ. Պոլիս ժամանեց ընտանիքով։

ՅԷՆԷՐի մէջ ծագած հրսանիքին հետեւանքով տեղւոյն յունական եկեղեցի վարժարանները ալ փակուեցան։

ՈՂԽԱՐի ՏՈՒՐՔ.— Զեռնհաս պաշտօնատարը նկատելով որ նահանգներէն կ. Պոլիս բերուած ոչխարները զանազան տուրքերու ենթակայ են, որով անոնց ժամանումը կը նուազի և միւս կողմէ Ռուսիայէն ու Ռումանիայէն ոչխարներու ներածումը կը դիւրանայ, որոնց այդ մասին կարգադրութիւն մը ընել։ ուստի պատկանեալ պաշտօնեաներէն տեղեկութիւն ուզեց ոչխարներու ժամանումներուն և անոնցմէ առնուած տուրքերու մասին։

ՄԱՆԱՍԴԷՐԻՆ կը հեռագրեն թէ նահանգին նոր կուսակալ Էսթել փաշա իր պաշտօնատեղին ժամանելով գործի ձեռնարկեր է։

ՇԱՐԿԷՏԻի գոյամագամ Անասթաս էֆ. կ'ըսէ Սապահ, իր պաշտօնական հանգամանքին անհամապատասխան ընթացքի մէջ գտնուելուն համար, պաշտօնանկ եղեր է։

ԵՆԻՄԷՆԻ նահանգին մաքսատան տեսուչ կարգուեցաւ Իզմիրի մաքսատան հաշուակալութեան առաջին քարտուղար Շեւքի էֆ.։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ռուսական հնագիտական կամարին տնօրէն Պ. Ռուսքինաքի, որ մօտերս Այնորոզ պիտի երթայ, առջի օրը, տեսակցեցաւ Ցունաց Ս. Պատրիարքին հետ։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ ռուսական գործառնութիւնները ոգեւորեալ վիճակի մէջ են։ Ամէնէն ուելի եզիպտացորենի վրայ գործ կ'ելլայ։ Վերջին օրերը թէեւ եզիպտացորենի հրպարակը թուլցաւ, սակայն տարբ պատճառն է մեծ քանակութեամբ պարարտ ապրանք գալը նուելը և այն պարագան թէ վաճառականները տարեցուելի տարիներ հաշիւ տեսնելու վրայ են և գնում կատարելու մասին զգուշութեամբ կը գործեն։ Բամպակի գինը լաւ վիճակի մէջ է, թէեւ բերքը այս տարի այնքան լաւ չէր։ Տեղական մանարաններն կը սպառեն Սէլանիկի բամպակներուն մեծ մասը։ Առանց Իզմիրէն ալ ապրանք կը տանեն։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ ռեւուրական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը, երէկ, Խարիճէէ մէջ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Այդ յանձնաժողովը կը կազմեն Հաշուակալութեանց տեսչին նախագահ Հասան Ֆէյզի էֆ. ը, բանակի գրասենեակի պետ Հաճի Ալի էֆ. ը, Ռ. Դրան արտաքին գործակցութեանց առաջին քարտուղար Նուրի պէյ, իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեանի Դերիէլ էֆ. ու Հագէզ պէյ, արտաքին գործոց նախարարութեան ռեւուրական ճիւղին տնօրէն Նիքոլաքի էֆ. և հելլենական դեսպանը ու առաջին թարգմանը։

1901ին ՀՐԴԵՀՆԵՐը.—Տեղական ֆրանսերէն թերթ մը 1901ի միջոցին Պոլսոյ մէջ պատահած հրդեհներուն մէկ բաղդատական ցուցակը կը հրատարակէ։ Այդ ցուցակէն կը տեսնուի թէ այս տարի 1900էն ուելի պակաս հրդեհներ տեղի ունեցած են, և հետեւաբար եղած կորուստը բազդատաբար քիչ է։ Ընդամէնը 440 տուն և խանութ մոխիր դարձած են, որոնց 40ը քարէն են, իսկ միւսները փայտէն։ Պատահած հրդեհներու թիւն է 40, որով ամէն մէկ հրդեհի միջին հաշուով 11 տուն այրած կ'ելլայ։ Այս հրդեհներէն 9ը ամենէն մեծն էին։ Ասոնցմէ ամենէն ողբալին են օգոստոս 6)19ին Հայոտար Փաշայի և դեռ առջի օրը Ճիգալիի մէջ պատահած հրդեհները։ Առաջինին մէջ 130 իսկ երկրորդին մէջ 53 տուներ այրեցան։ Ապահովագրական ընկերութիւններու կրած վնասն է 69,380 ազէրլին։ Ցիշենք գլխաւորները, Օսմ. ապահովագրական ընկերութիւն՝ 11,200 ազէրլին, Իւնէօ՝ 6,800, Ռոսքա՝ 6,260, Մանչէսթըր՝ 4,800, Ուէսդըրն՝ 1540, Նորթ Պրիթիշ՝ 1365, Ֆէ դը Էսբանեալ 1000 եւն. եւն.։

ԷՏԻՐՆԷի նահանգին Սուլթան Եէրի գաւառակին Թաղաւոտական բժիշկ կարգուեցաւ Սէօյիւտ գաւառակին Թաղաւոտական բժիշկ Յակոբ Ասատուր էֆ.։

ՑՈՒՐՏԷՆ ՄԵՌԱՆ.— Գասթէմունիի նահանգին Մէտրէնի գաւառակին մէջ Մուսթաֆա ու Ահմէտ անուն երկու մարդեր ձիւնի փոթորկի բռնուելով սառեր են։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյն ազգային Ընկերութիւնները խորհրդակցութիւններ կատարեր են դիմամբ ձգուած հրդեհներուն առաջքը առնելու համար։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ խարբում լուսնեալը, որ Տարտանէլի մէջ խրած ու գլուխի կողմէն ջնջուած էր, Պոլսոյ նաւահանգիստը բերուեցաւ՝ նորոգուելու համար։

ՈՃԻՐ ՄԸ ՍԷԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ.— Սէլանիկէն հեռաւեալը կը հաղորդեն դեկ. 11 թուականով.— Սոսկալի ոճիր մը գործուեցաւ Բալամիրի փրանսայի մայրապետներու վարժարանին մէջ։ Ուրբաթ իրիկուն երկու չարագործներ նոյն վարժարանը մտան՝ սանդուխով մը զարգէն վանդակորմէն վեր ելլելով և սանդուխը հոն ձգելէն։ Երկու չարագործները մտան սենեակ մը. ասոնց մէկը ուղեց մտնել մը վառել, բայց մայրապետ մը իմանալով ասիկա՝ ելաւ ասոնց քանի մը անգամ և մահճակալէն վար իջնելով սկսաւ օգնութիւն գոչել։ Չարագործներէն մէկը դաշոյն մը քաշելով սպառնաց մայրապետին լուռ կենալու համար։ Մայրապետը՝ քոյր Անժէլիք իր անկողնէն ելեր ելաւ ապատանած էր։ Այդ միջոցին ուրիշ մայրապետ մը, Ալեքսանդրա, չարագործին մօտենալ դաշոյնը ձեռքէն խլելու, բայց չարագործը անոր ձախ սրունքին մէջ մխեց դաշոյնը։ Բոլոր Անժէլիք որ չարագործին վրայ յարձակած էր՝ ձեռքէն վիրաւորուեցաւ դաշոյնը խլելու համար ալիտասած պահուն։ Մարդասպանը յաջողեցաւ փախչիլ։ Վարժարանին մէջ բոլոր գտնուողները արթնցան և սկսան խուզարկութիւն կատարել։ Մայրապետներուն մեծը զարթէցին մէջ մարդ մը տեսաւ և ճանչցաւ, կատարան մը էր որ երբեմն վարժարանին ուսանողուհիներէն մէկին հետ յարաբերութիւն ունենալ կ'ուզէր։ Այդ աղջիկը Իզմիր զրկուած էր՝ կատարանին ձեռքէն ազատելու համար։ Ոստիկանութիւնը ք նուիրեան ձեռնարկելով կատարանը ձերբակալուեցաւ։ բայց ըստ Քէ տեղեկութիւն չունի և թէ վարժարանին մէջ ծագած աղմուկին վրայ պարտէր մտած էր։ Քննութիւնները առաջ կը տարուին։ Կուրծքէն վիրաւորուած մայրապետին վիճակը ծանր չէ։ Ոմանք կ'ըսեն թէ ոճրին շարժառիթը գողութիւնն է և ուրիշներ ալ թէ հաւատանքի վրէժխնդրութիւն է։ Այս վերջին պարագան սայդ կ'երեւայ, քանի որ չարագործները կրնային շատ բան գողնալ, բայց ոչինչ առած են։

ՍԲՐՈՒՄՑԱՑԷՆ (Սէլանիկ) կը գրեն թէ տեղւոյն մօտերը անտառի մը մէջի կալով մը խեղդուած գտնուեր է տասը տարեկան Աղէք անուն աղայ մը որ փայտ ծախելու գացած էր։ Քննութիւն կատարուելով տեսնուեցաւ որ վառուած փայտին դրամը յափշտակուած է։ Նաեւ փայտը կրող էշն ալ մէջտեղը չկայ։ Ոստիկանութիւնը մօտակայ մէկ գիւղէն երեք Պուլկարներ ձերբակալեր է՝ երբեւ հեղինակ այդ ոճրին։

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄի կողմը չէնքի մը մէջ աշխատող Ալի անուն գործաւորի մը վրայ, երէկ, քար մը ինկաւ։ Ալի գլուխին ծանրագոյն վիրաւորուելով հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԿԱՌԻՒ ԱՐԿԱԾ.—Պոլսոյ Եէնի ճամբի հրապարակին վրայ, երէկ, վարձու կառք մը կոխուեց Սէլիմ անուն բեռնակիր մը որ վիրաւորուեցաւ։ Կառապանը ձերբակալուեցաւ։

—Շահզատէ Պէշիր կողմը, երէկ, Հաֆիզէ Խայրիէ անուն կին մը կառքի մը կողմէ կոխուելով վիրաւորուեցաւ։ Կինը հիւանդանոց տարուեցաւ։ Կառապանը ձերբակալուեցաւ։

ՍԱԼՄԱԹՈՄԲՈՒՐԻի մէջ, անցեալ գիշեր, լոմպարի մը բանկէն այրած հինգ հազիէ՝ Քարթիտ, առջի օրը, ժեռաւ հիւանդանոցին մէջ։ Մեւսները տակաւին կը դարմանուին։

ԲԱՆԿԱԼԹԻի Պայըր փողոցին մէջ, առջի գիշերը, պատահած հրդեհէն այրած տուներուն մէջ կը բնակէին Սթրաթի, որուն բնակած տանը տակի խանութէն ելաւ հրդեհը, Երանիկ (ապահովագրուած) Մանթրոյի Սոսիպի (չապահովագրուած), Իսալոյի կոկոզոր Բասքալ (ապահովագրուած) դասեարակ Պազասար (ապահովագրուած), Մաքրուհի (ապահովագրուած) ձկնորս Գէորգ, (ապահովագրուած) Հրանդ. դեր հազրապետ Գրիգոր էֆ.,Աղասի, կօշկակար Գէորգ և ուրիշ կին մը (չապահովագրուած)։ Գէորգի բնակած տունը Ս. Յակոբի հիւանդանոցին սեպհականութիւնն է։

ՆՆՈՒՆԴԻ ԵՒ ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԻ տասնեակ մը թաթիւ մեր ընթերցողները կը յիշեն դիրքնք ճաշկել Թրէյնթէի Ն. Սէֆէ տանտարարձակամ չգալները, որոնք կը ծախուին գլխաւոր խանութներու կողմէ։

Ազգային Լուրեր

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԲԱՑԱՌՈՒԿ ՆԻՍՏԸ

Խառն ժողովը այսօր բացառիկ նիստ հրաւիրուած էր յարաբերական խնդրոյ մը համար, բայց Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ եղած նոր զեկոյցի մը վրայ, ժողովի նիստը յետաձգուեցաւ։ Ն. Սրբազնութիւնը եկած չլալով, ներկայ ժողովականները առանց խորհրդակցութիւն կատարելու, մեկնեցան։

ժողովականներէն ներկայ էին՝ Տ. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ցովհաննէսեան, Տ. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունի Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճեվահիրճեան և երկու քահանաներ, Տիգրան էֆ. Սուսուփեան, Միհրան էֆ. Սերթեան, Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեան։

Երուսաղէմի մեր թղթակիցը, Վրոյր կը գրէ.— Տ. Գէորգ Սրբազան Երէցեանի ընտրութիւնը ի կաթողիկոսութիւն Տանն Կիլիկիոյ, տակնկալ մը եղաւ Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան։ Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքը մասնաւոր հեռագրով մը ուղեցած էր անմիջապէս այս ընտրութիւնը Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր, աշքերնոյս մոգթելով։ Ն. Բ. Սրբազնութիւնը հեռագրով պատասխանելով Ս. Պատրիարքին՝ իր և բոլոր միաբանութեան կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց։ Նոյնպէս հեռագիր մը ուղղելով Տ. Երէցեան Սրբազանի՝ շնորհաւորեց Ն. Սրբազնութեան ընտրութիւնը։ Նոյն օրը, Տ. Մահակ եպիսկոպոս նաեւ հեռագրով կ'ուղեցէր Տ. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարքին՝ Երէցեան Սրբազանի 32 քուէներու մեծամասնութեամբ կիլիկիոյ կաթողիկոս ընտրուելը։

—Մոսկուայէն կը գրեն թէ դեկ. 9ին, ազնուականներու ժողովարանին մեծ սրահներուն մէջ հայ թատերախումբի մը կողմէ ներկայացում մը տրուեր է ի նպաստ Մոսկուայի չքաւոր հայ ուսանողներուն։ Այս ներկայացման երեկոյթին մասնակցած են առաջնակարգ դերասաններ։

—Օսեայէն ալ կը գրեն թէ տեղւոյն ազգասոց հոգաբարձութիւնը կը պատրաստուի թատերական ներկայացում մը տալ։

—Երէկուան Արեւելքի մէջ Ակիբսիմոս շնորհուակին քահանայագործելու արտօնութիւնը Ամասիոյ Կրօնական ժողովի կողմէ տրուած է և ոչ թէ Քաղաքական ժողովի կողմէն, ինչպէս գրուած էր սխալմամբ։

—Իսպահան ընտանիքը Վիսալ-Լապլաչի 12 քարէս նուիրեր է Բերայի Իսպահան վարժարանին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՓՈՒԱՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Բիւրկ Եւդոկիոսի, քսան տարի յառաջ Նիկոմիդիայի մէջ ամուսնացեալ, քառասուն և հինգէն յետուն տարեկան, միջահասակ, անձամբ մուսա, դեղնադէմ, աչքերը շագանակագոյն, մազերը դեղին և յարուսեալ կալեզորդ Գրիգոր՝ Պողոս Յակոբեան անուն ազգային երեք տարի կողակցին հետ կենակցելէ յետոյ անյայտացած է։

Կը յանձնարարուի Արգոյ Ազգայնոյ, որ եթէ երբեք յիշեալ ազգայնոյն ո՛ւր, ոգի կամ մեռեալ լինելու մասին ո՛ր և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Պատրիարքարանս ծանուցանել ի գիտութիւն։

* * *

Բիւրկ Գասըմ Փաշայի Բէրուզ հանգուցեալ Պողոսեան անուն երեսուն և եօթնամեայ կին մը՝ որ ըստ օրինի ամուսնացած է 1880 Ցունիս 15ին Նիկողոս Աշճի Սիմոնեան անուն ազգայնոյ մը հետ, ամուսնոյն հետ մէկ ու կէս տարի կենակցելէ յետոյ անյայտացած է։

Կը յանձնարարուի Արգոյ Ազգայնոյ, որ եթէ երբեք յիշեալ կնոջ ո՛ւր, ոգի կամ մեռեալ լինելու մասին ո՛ և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Պատրիարքարանս ծանուցանել ի գիտութիւն։

Հեռագիր Այսօրուան

(Ամբողջ օր Քոնսթանտինոպոլը)

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորդ Ռոզպէրի ամսոյս 20ին նոր ճառ մը պիտի խօսի։

—Զոյց կը պատի թէ Անգլիոյ և Ճապոնի միջեւ դաշնակցութիւն մը պիտի կնքուի։

ՀՌՈՄ.— Թագաւորը հաւատ այցելել հրաւիրեց Հաղէշխանի կայսրը։

ՄԱԿԱՐԱՆ

ՓՈՒՐԲ Ա.

Բոլոր թուղթերուն վրայ, այսինքն թէ՛ օսմ. և թէ օտար արժեթուղթերու, բաժնեթուղթերու և պարտատոմսերու վրայ կարեւոր բարձրացումներ կան մեկեն ի մեկ երեկուընէ այսօր։ հետեւապէս, գերազանցօրէն Ֆուրհա մը է այս որ տեղի կ'ունենայ սակրուն վրայ։ Բազդատեցէք երեկուան Արեւելքի Սակրատական ցանկը այսօրուանին հետ և պիտի տեսնէք տարբերութիւնը։ Բայց այս բոլոր բարձրութիւններուն մէջ, կամմատաչէս գարձեալ Օսմ. թուղթերն են որ առաջին շարքին վրայ են։ Օսմ. քոնսոլիտը 15 փր., Երկաթուղին 4.ուկէս 5 Փր., Օսմ. պան. քային թուղթերը 7 Փր. վրայ դրած են։ Օտար թուղթերը նմանապէս ամենքն ալ բարձրացած են։

* * *

Ղալաթիոյ Սակարանին գրակը, այս առաւօտ սովորականէն ուելի խանուած է բազմութիւնը։ Սակարանը բացուելու դեռ ժամանակ կայ թէեւ։ բայց այժմէն ամենուն աչքը յառած է այն պատուհանին՝ ուրկէ պիտի կախուի Օսմ. քոնսոլիտի պաշտօնական սակը զեկուցանող թերթը։ Ամենքը սպառուրի կը սպասեն այդ թերթին երեւելուն։ Իրենց շահուն կամ վնասին վերջնական հաշիւը տակէ կախում ունի։

—Քիչ չաս Սակարանի կեանքէ հասկցող մը անմիջապէս կրնայ կռահել թէ ո՞վ վնասած է այս բարձրութենէն և ո՞վ շահած։ բուսական է անգամ մը երեսնին նայիլ։ Վնասողները իրենց մասլ և խանուն դէմքերվն մասնեն ներքին արտիւնը և ձայն ձուն չեն հաներ, նման այն անճարակ Սակարանական գրող խմբագրին, որ Թրանսվալի Բուղթերը հինգ փարայի ըրաւ տասեան և հիմա, այսօր որ հեռագիրը 100 Փր.էն ուելի կը ծանուցանէ, արդեօք... գոնէ՛, գոնէ՛ չի կարմրիր... Իսկ ասոնք որ այս բարձրութենէն շահ ըրած են, ուրախ դուարթ երեւոյթ մը առած են։ Երկու ձեռքերին տարբեր գրչակը դրած և իրենց սովորականէն տարբեր, խօսելու ու ճարտասանելու վրայ են։ Ոմանք ալ նոր գտնուելու երբալու հրամաններ կ'արձակեն յանձնակատարներուն կամ մէջնորդներուն։

* * *

Լիսպիրս մամուլը դրուած պահուն Քոնսոլիտէն 11 փարա և Երկաթուղին 108 Փր. է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտ Սեռի Դ.	Օ. Ց.	97	02
Ամէնէն բարձր գին	»	97	02
Ամէնէն վար գին	»	96	85
Բուլգարի Երկաթ. գաց.	Ֆր.	105	25
Ամէնէն բարձր գին	»	105	37
Ամէնէն վար գին	»	103	50
ԲԱՑԱՌՈՒԿ 21 Դեկտեմբեր			
Լոնտ. Քոնսոլիտ Սեռի Դ.	Ք. Ի.	97	10
Բուլգարի Երկաթուղի	Ֆր.	107	—
Օսմանիկ		—	—
Եգիպտ		13	—
Օսմ. Քանրա		—	—
Քանքի Ժէնէրալ Օթոման		0	10
Սան. Օթ. Եանեա է Վաղէան		0	12
Օսմ. Ռազմ. Բանկ.		3	70
Թրամուէյ բաժնեթ.		5	55
» Ծանանոթ		1	40
» տարբեր.		470	—
Թարգի Դ. Գլուխ		465	—
Թրանսվալ		98	—

ԱԹԻՈՅԵԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Ցունուար

Ընդլիական Քոնսոլիտ	94	25
Օսմանեան Դանթ սեռի Բ.	19	50
Օսմանեան Դանթ սեռի Դ. բաց.	24	50
Օսմանեան Դանթ սեռի Դ. փակ.	24	50
Օսմանեան Քանրա	11	12
Ռուսական 1880	101	50
Հելլենական 5 %	39	—
» Մոնոբոլ	42	—
Գուլկարական 1888	84	—
Իժիպտէն իւնիֆիտ	106	75
Ցանկոնի	194	—
Թրանսվալ	3	65
Ալտան երկաթուղի	13	
Ֆոխասանիան	25	365

ԲԱՐԻԶ, 2 Ցունուար

Ֆրանս. Քոնսոլ 3 %		100	25
» » 3½ %		101	40
Սուլ. Բանս. սեռի Դ.) բաց.	Ֆր.	25	
) փակ.	»	25	15
» » » Բ.	»	50	30
» » » Դ.	»	27	25
Օսմ. Ռայա. Գանրա	Ֆր.	527	—
Օսմանիէ	»	458	—
Բուլգարի երկաթուղի	»	109	—
Օսմ. Մարտասան	»	523	—
Սան. Թէմի	»	309	—
Ռիսանիէ Թիւրք 4 %		499	—
Գանիսի Լիսանի		1605	—
Խալիպան Ֆանոն	»	101	40
Ֆարոնիական ապահովագրին	»	57	10
Ֆրանսական	»	99	—
Ձեր հանանի վրայ	»	25	150
Գրամոգրայ	»	3	—

ՊԵՐԼԻՆ, 2 Ցունուար

Գուլգ	»	216	30
Բուլգարի երկաթուղի	»	102	40
Ցնաս. երկթ. գրաբանուզի	»	102	—
Փ. Ֆ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	240

ՎԻԵՆՆԱ, 2 Ցունուար

Ռուսական. Լոնտոնի վրայ	»	239	50
Բուլգարի երկաթուղի	»	99	50
Օսմ. Սեռի	»	288	—

ԲԻԿՄԱԼԻՈՆ

361—Բերա Մեծ փողոց—361

ԵՒ

Ղալաթիա, Քարաքէոյ փողոց ; 10

ՄԵԾ ՄԹԵՐԲ ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԻԿՄԱԼԻՈՆ վաճառատունը կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան թէ Բերայի ու Ղալաթիոյ մէջ ունեցած իր վաճառատունները գոց են ամէն կիրակի, առանց բացառութեան։ Հետեւաբար, պատ. յանախորդներէն կը խնդրուի շաբաթու մէջ կատարել իրենց գնումները։

2—6

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՅԱՄԱՆԱՐԱՆ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4տդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մանաճիւղ չունինք

ԴՈՒՈՅ ՄՈՒՌԻի ՀԱՆ ՕՇԱԿԱՆ

կ. Պոլիս, 18 սեպտ. 1888

Պարոնայր Սգող եւ Գօնէն,

Ցորվնէ հետէ սկսած եմ զործածել ձեր Սգողն օշաղակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունենալ մանկանց խուլային եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանոյ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօտիւ ծկան իւղէն եւ կը յանձնարարեմ դայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԻԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

Անսասալ Օսմանլի Թիմուր Եօլ

ԻԼԱՆ

Արբա նաքլիաթքնա թաթարլիք խաչէն 101 նօմէրօլը սէյրի թաթիֆէ մախսուս փէվզէլատէ վէ մուվաքքաթ թատրիֆանքն փի 10 Թըլրէնի Սանի 1901 թարիխի իքնէնի իլավէսի փէսթ ու իլկա իւէ պու իլավէնին մաքամանա քամի օլմաք իւզրէ փի 1 Շեւալաթ 1902 թարիխինէն իթիբարէն այնի նօմէրօ իւէ մուրաքքամ ալիկէր տիր իլավէ մէվզուի թաթարլիքէ վազ խալիլճէկի վէ իլգու իլավէի ճէմիյէտ մուհիպանէնէ ալթը այ միւսէթ դարիֆնամաքլէն 1500 թէնէլաթօ մնքաթը նաքլիաթ իքրա իսէն միւրսիլէ 101 նօմէրօլը վէ փի 15 Թըլրէնը եվէլ 1900 թարիխի փէվզէլատէ վէ մուվաքքաթ թատրիֆամէ միւնասէբէթի օլուզ ալթիսէ մուհարիբ օլան ճանուրթը նաքլիաթէն վկան պաշը (2) իքի լիրայի Օսմանի մնքաթը տիր իքրամէյէ բէտ ու իյատ օլանճաղը իլան օլանուր։

	Հ.-Փ.	Տրմէ. վէ եխ.իգտ.
Զէքթիրլիքէրէն	1.500	1,257
Տօյթրէն	»	»
Իհտահիյէրէն	»	»
Դաղլը կէօլ Համամատ	1,600	1,357
Ա. Թարտիքարան	1,750	1,500
Պէյօղ. Զօղալլրարան	»	»
Զայրան	»	»
Իսահաքլուտան	»	»

Հայտար Փաշա
Ֆի 2 Քեանունի սանի էքթէնտի 19,2
Միւտիրիկթ

ԻԻՆԻՕՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
Հաստատեալ ի Բարիզ 1828—1829
Վանտոմի հրապարակ, թիւ 9 սեփական շէնքին մէջ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900ի վերջը հատուցեալ վնասներ	252	Միլիոն Ֆրանք
1900ին գանձուած ապահովագին	21	» »
Դրամագլուխ և պահեստ	107	» »
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	19	Միլիարտ »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900ի վերջը հատուցեալ վնասներ	120	Միլիոն Ֆրանք
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	260	»
Դրամագլուխ և պահեստ	153	» »
1900ին գանձուած ապահովագին	17	» »

Արեւելքի համար մասնաւոր սակացոյց զեղչեալ գիներով։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ո՛ և է ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով միւնիսիպալ ապահովագրուողք ՁԵՐԾ են այն վնասներէն և յուսախաբութիւններէն, որոց կ'ենթարկուին մինչ այն անձինք, որ Շահաբաժիններու բարդման (accumulation des bénéfices) ՅՈՒՒԻ և ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան գրասենեակն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՑՍԵՐԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Տնօրէնութիւն
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թաշտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դիմացը։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ դիւաւոր քաղաքաց մէջ։

ԳԼԽԱՑԱՒԵՐ
ԳՈՒԱՐԱՆԱ
GUARANA
ԿԴԻՄՕ ԵՒ ԸՆԴ.
ԴԵՂԱՏՈՒՊ Ի ՓԱՐԻԶ

Այս բուսային ու բնական փոշին մէկ ծրարիկը քիչ մը չաքարոտ ջուրի մէջ հալեցնելով, կը բաւէ ինչեր համար գլխացաւերը կամ ամէնէն բուռն ցաւերը, առանց ընսական ազդեցութեան ստամոքսին վրայ։
Կեդրոն. ի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, թիւ 8 և դեղարանները։ A.

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՈՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թաւկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այ անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն Ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կտրտին ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրտիպ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին տրեան մէջ մտցնելու և դայն զօ տցնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմագէտներէն Պիլեօն՝ Օ վՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ տրեան մէջ, ջիղերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ ղեղձուկներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ վՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ Ovo-Lécithine Billon առնեն։ Օ վՕ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է չաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախսուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄԸ

Այս սպեղանին, որուն բուժիչ արդիւնքները իսկապէս հրաշալի են, բուսային նիւթերէ պատրաստուած է։ Մինչեւ հիմա հասարակութեան մատուցուած դեղերուն մէջ լաւագոյնն է ասիկա իր տեսակին մէջ։ Սաուլգպէս կը բուժէ բոլոր մաքրային հիւանդութիւնները։ Իր ազդեցիկ դեղ կը գործածուի տղոց և չափահասներու աչքի բորբոքման և առհասարակ բորբոքման և խոցոկեղի դէմ։ Կը բուժէ ամէն կարգի վէրքեր, ինչպէս նաև կեղերը (ulcères), պալարները (ցիպան), բորբոքուն ուռերը, ուռոյցը (tumeur), մաքրին դուրս ալլ (éruption), խոյլը (արտամ), կուրծքի ցաւերը, տաքի դառնցալը, մէջքի ցաւը, վիզը բռնուիլը, յոգնացաւը, մկնացուցը (tic), յոգնակապերու ակարութիւնը, կեղանկը (մաթիա), ճնշումները, ճա_ուռուները, հեռուռուները, սրիւներու_ցիւնը, ցուրտին առաջ եկած ճարուռուները, վէրքերը, ուռած եւ սեւածիր այտերը, մաքրախաթ, մատնաշուրթը, վարդախաթ հեմերը, մաքրային հեմերը։

Մաքրի այս հրաշալի սպեղանին այլի հիւանդութեանց և վէրքերու համար լաւագոյն սպեղանն է։ Կը գեղեցկացնէ մարդը։ Մէջտ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հետեւեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկները չեն կրնար բուժել զանոնք։ հերաթափութիւն (ասկրրան), օձացաւ (երլանեցդ), որիկն (բէմբէյի) բորոտութիւն, վոր այսումներ, կարմրութիւններ, ածելիի վէրքեր եւն։ եւն։

Այս սպեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իրաքանչիւր թիթեղ տուփին գնին է 3 շիլին 6 բէնս։ Այս սպեղանիէն յանձնարարութիւն ընողները պէտք է դիմեն ցամաքային Ներուռայի միակ գործակալ Գ. Էմմանտ Ֆարուռանայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Շիլլի Թրամուէյի գիծին կայարանին մօտ, կալաթա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 95-96։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Գ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՌԻՍԷ 396
(Եանենի գարեջրատան վերի յարկը, ճիշդ Զրպուրեանցը դէմը)
[illegible]
Գ. Գ. Ջմեռները կիրակի սրերի ու (միշտ կէս or) փոքրիկ նամակներ or (միշտ կէս գիշեր) փոխադրելի [illegible]
Գործոր — [illegible] ՀՐԱՒԵՐԸ !! 187

ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՑՑ ՄԸ
Բ. Ա. ԹՈՒԱՆՆՕ, ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ, ԺԸՆԷՎ, ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ
1840ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Ցիւրիխի 1883ին, Ժընէվի 1896ին, Գրիմսելի 1897ի եւ Բարիզի 1900ի ցուցահանդէսներուն մէջ ոսկի medաներով վարձատրուած

Կոթէն լարուող այս ժամացոյցը, որ լուսաւոր երես մը ունի, գիշերուան մթութեան մէջ ցոյց կուտայ ժամը։ Իր թէ ցերեկ ըլլար։ Լաւ կը բաւի ու ճիշդ կ'երթայ։ Մեծութիւնն է 18 գծաչափ։ Այս ժամացոյցին գինը՝ իր նիքէլէ հաստատուն պահարանով 15 ֆրանք է, արծաթէ պահարանովը՝ 25 և ոսկիէ պահարանովը՝ 100 ֆրանք։ 11 գծաչափ մեծութեամբ ժամացոյցեր ալ կան, կիներու համար, խիստ գեղեցիկ, պողպատէ պահարանով մէկտեղ 16, արծաթէ պահարանովը՝ 22 և ոսկիովը՝ 80 ֆրանք։

Կողմնացոյց ժամացոյց, լուսաւոր երեսով, կոթէն լարուող։ Կողմնացոյցին մէջտեղը կարելի է երկրին կողմերուն դիրքը հասկնալ։ Մեծութիւնն է 18 գծաչափ ու լաւ կը բաւի։ Նիքէլ պահարանով 25, արծաթէ պահարանովը՝ 40 ֆր.։ Այս կողմնացոյց-ժամացոյցը յանձնարարուած է Ֆրանսայի պատերազմական նախարարութեան կողմէ։ Անհրաժեշտ առարկայ մը է սպաներուն, որսորդներուն ու ճամբորդներուն համար։

Հարիւրին 10 ղեղչ մէկ հատ ժամացոյց գնողին համար։ Երբ թղթատարաներ ծախքի համար 2 ֆրանք աւելցուի ղրկուած չէ, քին կամ մանտա-բոսթին վրայ, իսկոյն կը ղրկուի ուղղոյն, Իւրաքանչիւր ժամացոյցի հետ ապրանքին ներքարութեան համար գիր մը կայ։ Ուրիշ ամէն տեսակ ժամացոյցներու յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին, ինչպէս քրոնոմէթր, քրոնոկրաֆ, եւն.։ Նաեւ ժամացոյցներու նորոգութիւնները խնամով կը կատարուին։ Գործածուած ոսկի ժամացոյցներու փոխանակութիւն կը կատարուի։ 11—52

Ա. ՆՈՐ-ՅՈՐՔ

ՀԻՆԱԾ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ամենամեծ Միջազգային Ընկ.
Հիմնուած վրայ ապահովագրութիւն
Մեծագոյն Լիւրապա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլլիէ փողոց (Գուվոտ մէջ գ'Իդալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԵՐՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Դեկտեմբեր 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է Մէկ Միլիարդ 359 Միլիոն ֆր.։ Ապահովագրութիւն, որ կը բռնի 6,230,000,000ֆր.։ Ընկերութեան հիմնադրէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէջ միլիարդ 660 միլիոն։

Նոր Եորքի ընդհանուր ապահովագրութիւնը (բոլոր) ունի շատ առանձնայատկութիւններ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագրերը։ Նոր-Եորքի ապահովագրեալ առարկան չէ բնաւ, և յանձնարարուածներն սկսեալ կեցաշխատաբէ արտեսաբ։ Գնահատութեան և համարգաղութեան յարակից բոլոր վճարումներն և մահուան ամէն տարբերները։ առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի դեպքին։ Ապահովագրին իրաւունք կու տայ տարբերակ տարի փոխանակութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կլլայ կանխաւ։ Ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ առաջին տարեվերջին սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքի անկում կայ։ Ընդհանուր ապահովագրերը կվճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ տարին ըրած բոլոր մասնաճիւղներով, ինչպէս նաև. ապահովագրեալ գրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տարեսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել տա.

Գնորդներուն ի Թուրքիա
Բ. Ոն. ՀՈՒՆԹՕՎ, եր ԸՆԿ.
ՖՆԷՆ-Գալատաբերդ
Ա. ՋՈՒՀԱՆԵԱՆ
193
Վարչատան Վիթրիս խան փողոց Պարթեւ

ԻԱՑ ՆԱՄԱԿ

Զբաղումներս ստիպած էին զիս նստադական կեանք վարել, որուն հետեւանքով ամէն օր կը տառապէի ՊՆԴՈՒԹԵՆԷ ու ՊԱՍՈՒՐԷ։ Շարունակ գլուխս կը ցաւէր, աչքերս կը մթնային, սաստմքս կը խառնուէր և օր մը հանգիստ չունէի։ Պասուրէն գոյացած պուչերը մանաւանդ միշտ կը խլիշային։ Բժշկի մը յանձնարարութեամբ Տ-ՊԻ. ԳՐԱՆԷՊԻ ԱՒՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐը գործածելէս քիչ յետոյ սաստմքս չտկուեցաւ, գլուխս ցաւերը անցան։ պնդութիւնը ստիճանաբար բժշկուեցաւ և ոչ Պասուրէն և ոչ ապուշտերէն հետք չմնաց, և հիմայ Տէր. Ֆրանսիի առողջութեան դեղահատերուն շնորհիւ կատարելապէս առողջ կ'ապրիմ։

Ֆրանսա Սէն Լոռան գաւառին կառավարիչ։ ԱԼՖՐԻՏՕ

Վերոյիշեալ դեղահատերը ճշմարտապէս միակ դարման են, պնդութեան, պասուրի և անոնցմէ գոյացած ամէն կարգի հիւանդութեանց։ կանոնաւորաբար գործածուելով, սաստմքն ու ուղիքները կը զօրացնեն ու մարսողութիւնը կը դիւրացնեն։ կը ծախսուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 479

Ս. ՈՒ
ԴԵՂԱՏՈՒՊԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կիրակի, Հինգշաբթի, Շաբաթ
[illegible]
Դիմել տա. Ֆ. Վ. ՎԱՐԴԱՆ Ի ԸՆ.
Ֆերիքեայ խան
ԺԷՊ ՍԱՍ Ի ԸՆ.
194 [illegible]

LE PHENIX AUTRICHIEN
ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ
ԿԱՑՍ. ԱՌԱՆՁՆԱԴՐՈՒԹԵԱԼ ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԱՆՔԻ ԾԻՒՂ	ՀՐԴԵՀԻ ԾԻՒՂ
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար	Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար
Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 31,008,000 ֆր.	Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 17,000,000 ֆր.

Սոյն Ընկերութիւնը լաւագոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնք, կարասիք ու ապրանք նաև անձեր, թէ Կոլոյ և թէ գաւառներուն մէջ։ Ընկերութեան դրամատունն է Քրէտիտ Լիոնէ։ Դրասենեակ, Գալաթա, Հաճօրլուք խան, թիւ 53—56։
Լիազօր ներկայացուցիչ
Գ. ՖԻՐԱՏԵԱՆ
745

ԱՒՆ ԿԷՐ
ՀԱՑԹԱՑԹԻՂ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ
Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատով ոսկունութեամբ այն դարն գնահատուած են որ ոչխարին ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը շարդ 400է ուելի պատուոյ վկայական և չաստրամ բռնած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։
Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նալբանկեան, որ բոլոր Թուրքիոյ մէջ մեքենաներ կատարած է։
Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ՊԷՊՔԻ, Շնորհակ համար, Գալաթա Սէրայի դիմաց։
ՀԱԼԱԲԱ Սինկէր Եան, Թիւնէլին առաջ. Բրուսայի կայարանին դիմաց։
ՍՏԱՄՊՈՒԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2. Սուլթան Գայազիա Բրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13։

EMULSION SCOTT
ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իւթօֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Ախորժի բերելու մեծագոյն
ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարուի բուժելու համար
ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (տրաքեան),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԺԻՒՐՈՒԹԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏԱՌՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԹԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԵՂԸ,
ՀԱՐԲՈՒԹԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՑԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։
Կը ծախսուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։
Գործարանատեր Թ. Գոլիա, ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԱՒԻԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ
ՀՕՐԱՏԻՆ ՆԱՒԱՐԿԱ ԶԳԱՅԱՆԱՑԻ
Ընդհ. Հայ. Գ. Պարտ և Օսմանլ

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
Գլասկոյ	1069	Գոմ	1497	Եղբ	1011	Բարսելոնա	724	Բրազիլիա	188
Գլէրոս	3607	Գոներ	2906	Էքսեռ	1695	Մարէնկո	2273	Բարդոս	2118
Գնեէլ	1541	Գոլտա	395	Էնրգ	775	Մարգէլլա	3709	Գրեմ	1786
Գրեսլոյ	2377	Գիտա	4211	Լիսաբոն	1531	Միրանդա	3557	Գրէնլա	1186
Գասոնս	1322	Գոլֆնս	987	Լիմոս.	2730	Միլ	1057	Գրէնս	1209
Գրոսոլինս	1264	Գոլոս	2238	Հարպոլ	3800	Մոնտրեալ	1785	Գասոս	1322
Գրաբ	1978	Գրաբ	1715	Հանովեր	595	Մանչեսթր	3419	Գ. Բիլոսի	1546
Գրիմ	541	Գիլտոնս	504	Խոկ	3254	Նեբ	1683	Գրեթ	2237
Գրիմսլ	4431	Խոլ	2464	Բասոնս	5540	Սեմ	3190	Գոլտա	3478
Դեբ	1671	Իլուսլասոս	1520	Գիլմ	1090	Սենոնգ	4088	Գրոլոսոս	487
Դարլոս	1237	Իլոսոլ	1341	Գիլոս	1053	Սլոսոնս	1535	Հոլոսոլ	3139
Դարլոս	1244	Գիլոս	964	Գարլոս	2707	Բարլոսոլ	1687	Գասոս	1914
Դարլոս	1024	Գիլոնս	1338	Գարլոս	1900	Բոլ	510	Գոլ	1233
Զիրոս	2739	Գլասգիոս	249	Լիս	1053	Գրասոս	3832	Գարլոսոս	2256
Սիրոս	1354	Գլասգիոս	4532	Լիսոնս	2077	Գիլոսոս	1064	Գիոս	1650
Գլիս	2697	Գլասլիս	2080	Լիմոնս	1643	Բոլս	1613	Գրոս	1220
Գոլոսոս	4235	Գիլոսոս	1943	Լոսնեոս	2121	Բոսոս	1783		

Լորկնցօ չգգնուը, նաւապետ Ուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հրդէն հոս հասած է։
Դիմել տա. գործակատար Ֆ. Հիլլ ԵՒՆ ԵՐԱՅՈ
Բ. 78—84, Գնչուց Գնչուն խան. Գալաթա 777

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DU COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՕՓԵՆԱՒԱՐԱՔԻ ԵՒ ԱՌԵՎՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Գալաթա Կարաքէոյ

Հ.	18 31	[illegible]
Հ.	19 1	[illegible]
Ե.	20/2	[illegible]
Հ.	20/2	[illegible]
Գ.	21 3	[illegible]

ՇՕՓԵՆԱՒԱՐԱՔԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԱՌԵՎՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն ԳԱՓԷ ԵՒ ԸՆԴ
Բանկ ստացուած Բարիզի համար
Ճամբէն կոյսերի 165 ֆրանք 3 դասար
175 ֆրանք։ Ճանապարհորդներու կամ բ. [illegible]
վ. [illegible] 515 Ֆ. [illegible]

ՖԻՐՆԱՐԴ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՕՓԵՆԱՒԱՐԱՔԻ
Տրամ. [illegible] Բանի Լիվերպուլ
Ելեւնեն գին

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
Իվերնիա	18900	Սիլվանիա	5593
Սարոնիա	18900	Թասմանիա	4241
Լուքանիա	12952	Վերլա	3229
Գամանիա	12950	Բաալա	2945
Սալամանիա	8845	Թրիա	2939
Բուտանիա	8125	Սիրիա	2935
Խարբանիա	8120	Սամարիա	2653
Մեդիա	7824	Մեդբա	2151
Բուտանիա	7358	Ֆերսիա	[illegible]
Գնեալ տա. ՀԱՅԻ և ՅՈՒՆԻՐ
Daly et Seager
[illegible]

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
Վիրգորիան	10500	Գլասգիան	8508
Մանչեսթեան	10500	Գիլիրլէրի	8508
Գիլդիան	10500	Բարսելոնա	8990
Լանքասթրիան	9300	Բրէնթիան	8508
Գիլսանէլիան	9300	Բարսիան	8508
Գոլոմբիան	9000	Բոլիվիան	8508
Գոլոնիան	8000	Բանոնիան	8508
Գարդիան	8000	Բարսելոնիան	8508
Գարդիանիան	8000	Գլասգիան	8508
Գալլիանիան	8700	Բիրնա	[illegible]
Գալոնիան	8700	Գրեսոս	308
Գլասգիանիան	8700	Լիսաբոն	308
Գոսիան	8500		

Ապրանքի տեղերին կը խնդրուի իրենց տարանքն ալլոյ փոխադրելու համար [illegible] մարդասանդ կանելու համար [illegible] Ֆրանք 24 ժամ տարի։
Ուրիշ տեղեկութեանց համար գրել տա.
ԷՍԹԱՐ ԼԻԼԻՈՆԷՆ
Գալաթա, [illegible]
599 [illegible] տեղ [illegible]

— 31 —

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԲԱՐԵՍԷՐՏՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԺԲ.

Ծ Ն Ո Ղ Ք

Մինչ Անգլիա կը գտնուէի, կրսէ Տիկին տը Սթալ, տեսայ հաղուագիտ արժանիքի տէր մարդ մը, որ ամուսնացած էր իրեն արժանավայել կնոջ մը հետ։ Օր մը, երբ կը պտըտէինք ի միասին, հանդիպեցանք քանի մը գնչուհիներու, որոնք թափառացած կը շրջէին անտառներուն մէջտեղ, չափազանց ողբալի կացութեան մը մէջ, կ'արգահատէի այս տարաբախտներուն վրայ, սրոնք այսպէս ենթակայ կը գտնուէին բնութեան բոլոր ֆիզիկական աղէտներուն։ «Օ՛ն ուրեմն, ինձ ըստ այն տան Պ. Լ..., եթէ, իմ ընկերուհիս հետ կենակցելու համար, հարկ եղած ըլլար համակերպիլ այդ վիճակին, երբեսուն տարիէ ի վեր մուրացկանութիւն ընել յանձն պիտի առնէի։ բայց դարձեալ երջանիկ եղած պիտի ըլլայինք։— Մ'հ, ա՛յո, գոչեց իր կինը, էակներուն ամենէն երջանիկներն եղած պիտի ըլլայինք դարձեալ։

Ամուսին մը չի կրնար բարի ամուսին մը ըլլալ՝ բայց եթէ լաւ ընարութիւն մըն ըրած ըլլալով։ Իր սրտէն առաջնորդուած ու նախախնամութենէն սատարուած ըլլալով, դեռատի աղջկան մը հետ ամուսնացած է՝ ոչ անոր հարստութ, ոչ ալ գեղանի ըլլալուն պատճառաւ. սա պիտի նշանակէր կամովին իրենց ծայրագոյն սահմանին վերածել երջանկութեան ամէն տեսակ հաւանականութիւնները։ Քոջպին՝ գեղեցիկ ըլլալուն համար կնոջ մը հետ ամուսնացող մարդը կը համեմատէր ա՛յն մարդուն հետ՝ որ կալուած մը գնէր հոն աճող վարդերուն համար, այս վերջինը դարձեալ աւելի խելացի պիտի ըլլար։ ըստ որում վարդերն ամէն տարի կը վերածուին գեղաբիթի։ Իմաստուն ու հեռատես մարդն իր կեանքը կը զուգորդէ հեղաբարոյ, խելացի պարզամիտ կնոջ մը կեանքին հետ, եթէ սա անոր չընծայէ ինքնասիրութեան գոհացումները, ընդ մէջտ անոր պիտի ապահովէ անխառն ու անապաւաւ բերկրանքները։ Մարդիկ չը-պիտի դրուատեն անոնց կեանքին պերճանքը. բայց, երջ նիկ ըլլալու համար, անոնք չպիտի կ-ըսուին այս դրուատիքներուն։

Ես բնաւ չպիտի ըսեմ այրերուն, ինչպէս կ'ըսեն Մարգարոյն-Աբեկելի բնակիչները. «Զեր մէջէն ամենարարին ա՛յն է որ ամենալու կեցպով կը վարուի իր կնոջ հետ», ըստ որում չենք ապրիր, ո՛չ այնպիսի երկրի մը, ո՛չ ալ այնպիսի ժամանակի մը մէջ՝ուր կիներուն հետ գէշ վարուէին, բառին կապաշտական առումով։ Այլ պիտի ըսեմ անոնց. «Ամենարարին ա՛յն է՝ որ ամենալաւ կերպով կը կրթէ իր կինը»։ Կինը մեր զաւակներուն առաջինը ինչպէս և ամենամեծն է, անո՛վ կը սկսի մեր դաստիարակի պաշտօնը։ Մենք որ անկէ աւելի տարիքոտ, աւելի ուսեալ, մանաւանդ փորձառու ենք, պարտաւոր ենք անոր չշլանալ մեր խրատները, մեր խորհուրդները, մեր պատուէրները, ինչպէս նաեւ մեր պաշտպանութիւնը։ Կինը, ինչպիսի ալ ըլլայ իր բնաւորութիւնը, իր ողջմտութիւնը, նոյն իսկ իր կրթութիւնս, ոչինչ գիտէ՝ ամենանման կեանքի նախաքայլերուն մէջ՝ մարդերուն ու իրերուն վրայով. կարօտ է առաջնորդուելու, լուսաւորուելու։ կարօտ է վերջապէս իր ամուսինին համաձայն կին մը ըլլալու։ Իր մօրմէն կամ իր վարժուհիներէն ստացած դաստիարակութեան վրայ, ամուսինը պարտի աւելցնել, եթէ ոչ փոխանակել, կնոջայատուկ դաստիարակութիւնը։

Պէտք է որ նա գիտնայ ինքզինքը վարել, պէտք է որ կարենայ տնօրինել ու պէտք որ ստանայ գործելու իրաւունք։ սա պէտք է նաև, որպէսզի ամոյներուն երջանկութիւնը տևական ըլլայ, որպէս զի անոնք կարենան փոխանակել իրենց գաղափարները, հիանալ ի միասին կամ վիճաբանել իրարու հետ, որպէս զի մտքերու միաւորութիւնն ընդհանուր գայ լը-ծորդուելի սրտերու միաւորութեան հետ։ Ամուսնական կեանքի նախաքայլերուն մէջ, փոխանակ նեղուելու ա՛յն իշխողութենէն՝ զոր իր ամուսինը պիտի ունենայ իր վրայ, նորատի կինը երջանիկ պիտի ըլլայ թոյլ տալով որ իր ամուսինը տիրապետէ իր վրայ, զգալով որ իր բանավարութիւնը կը կազմուի, իր գաղափարները կը զարգանան իր սիրելիին քաջալերութեան տակ։

Ամուսնութեան մէջ բաւական չէ զուարճութեան լայն բաժին մը սահմանել իր կնոջ ու թոյլատրել որ ապրի իր քմայքին համեմատ։ Անոր ոչինչ տալ աւելի, անկէ ոչինչ պահանջել աւելի, կը նշանակէ սահմանափակել այնպիսի անձուկ շրջանակի մը մէջ՝ որ նա պիտի կըզգայնէ, պիտի ծմակայ է ինքզինքը, որ նա պիտի չնչէ այնչափ նուազ մաքուր օդ՝ ոլշաւի աւելի բոյրեր, որ նա պիտի թողու իր՝ կին ըլլալու սովորութիւնը, և մնալ ցամաքային չպիտի պատրաստուի մայր ըլլալու։

Երկու տեսակ մարդեր յոռի ամուսիններ են անվիրէպ, անոնք որ մտադրօսանքի, տեսակ մը պերճանքի առարկայ կ'ընեն իրենց կինը, ու անոնք որ զայն կը վերածեն սոսկ տանտիկնի դերին։ Առանցմէ թէ՝ առաջինները, և թէ՝ վերջինները հաւանականաբար անոր մէջ կը տեսնեն միայն երկրորդական, յարակից էակ մը, որուն հանգամանքը չէ ապրիլ մեր իսկ ապրած սահմաններուն մէջ։ Ոչ ոք կրնայ տարակուսիլ թէ մինչև ուր կը հասնին ոմանց հակամտութիւնն ու ախամը գոռոզութիւնը. անոնք իրենց կինը կը լեցնեն հոգածութիւններով, նուէրներով, կանխահաճութիւններով. ի հարկին կը հաշտենք թէ իրենց կինը շատ լաւ ու շատ հարեալի է, ու միանգամայն իրենք զիրենք արտօնուած կը կարծեն՝ իրենց իրաւունքները անվնաս պահելու մտօք՝ ամենէն խիստ խօսքերն անոր ընելու։ Ի՞նչպէս պէտք է բացատրել այս տեսակ երևոյթ մը։ կը սիրեն, կը պաշտեն իրենց կինը, ու միանգամայն զայն նախատելու տխուր քաջութիւնը կ'ունենան։ Այս բանականները կը մտածեն արդեօք թէ իրենց կինը՝ չունի՞ իրենց ունեցածին պէս հոգի մը՝ որ և ունենայ իր հպարտութիւնը, ինքնագիր մը՝ որ կը վշտակրի իր նուաստացումին առթիւ։ Ամենք կրնան միայն համամտել ա՛յն պատկամտ ու անանձնաբարոյ մարդերուն հետ՝ որոնք միանգամ ի միշտ ժամանակ անուշդէներ ու ապտակներ կուտան իրենց ազդ։ Իր ամուսինին կողմէ նուաստացում կրած կինը կը սրտնեղի, կը դայրանայ ու անուղղայ կը մնայ իսկապէս։ Եթէ նա յանցանքներ գործած է, եթէ օժտուած չէ մտայի կնոջ մը ու լաւ տանտիկնոջ մը բարեմասնութիւններով. իրե՛ն միայն պէտք է յայտնել զայս, առանձինն ու մտերմօրէն պէտք է յանդիմանել զայն։ Ես տեսած չեմ երբեք որ կին մը ո՛ր և է տխմարութիւն ընէ ու տրամադիր եղած չըլլայ այդ մասին յանցանքն ամուսնոյն վրայ չծանրացնելու։ Հարցուցած չեմ մրտովի թէ ինչո՛ւ համար այս վերջինն ամուսնացած էր անոր հետ, ըստ որում սա փափուկ խնդիր մըն է յանախ. բայց հարցուցած եմ մտովի թէ ինչո՛ւ համար ղայն ընտրած ըլլալով հանդերձ՝ կրթած չէ։

Ուրեմն ըստ իս բարի ամուսինը նա՛ է՝ որ իր բոլոր ոյժով, իր բոլոր կամքով կը նպաստէ իր կնոջ իմացական ու բարոյական զարգացումին. նա՛ է՝ որ անոր անձին մէջ կը տեսնէ հաւասար մը, բարեկամուհի մը, մէկն ա՛յն փափուկ բնութիւններէն՝ որոնք, մշակումով, սիրալիր խնամքներով, կրնան հեշտիւ լրալ ընտրելագոյն բնութիւններ։ Եթէ կիներն երբեմն արժանապէս կը յանդիմանուին տգիտութիւն, թերեւսամտութիւն ու անխորհրդութիւն վերագրուելով իրենց, գըրեթէ միշտ պատճառն ա՛յն է՝ որ անխընամ թողուած են անոնք, ու ո՛չ խորհելու վարժեցուցած են, ո՛չ խօսելու, ո՛չ ալ լռելու։

(Շարունակելի)